



ZBIERKA

**STANOVÍSK NAJVVYŠŠIEHO SÚDU
A ROZHODNUTÍ SÚDOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

OBSAH

Rozhodnutia a stanovíská vo veciach trestných

- 45. Nariadenie výkonu trestu povinnej práce** - Podľa § 2 ods. 2 zákona č. 528/2005 Z. z. o výkone trestu povinnej práce odsúdený vykonáva trest povinnej práce v obvode okresného súdu, v ktorom má bydlisko. So súhlasom odsúdeného môže byť trest vykonaný aj mimo obvodu tohto súdu. Príslušným súdom na nariadenie výkonu trestu povinnej práce nie je súd, ktorý tento druh trestu uložil, ale príslušný je vždy okresný súd, v obvode ktorého má odsúdený bydlisko. 6
- 46. Dodržanie zákonnej lehoty na podanie odvolania z hľadiska § 309 ods. 1 Trestného poriadku a § 311 ods. 2 Trestného poriadku** - Odvolanie prokurátora, ktoré bolo podané v lehote pätnástich dní od oznámenia prvostupňového rozsudku nemožno považovať za oneskorene podané iba preto, že k jeho, zo zákona povinnému, odôvodneniu (§ 31.1 ods. 2 Trestného poriadku) došlo až po uplynutí uvedenej lehoty na podanie odvolania. 9
- 47. Naplnenie dovolacieho dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku z hľadiska hodnotenia skutkového stavu veci** - Dovolací súd hodnotí skutkový stav pri rozhodovaní o dovolaní, ktoré sa opiera o dovolací dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku len z toho hľadiska, či skutok alebo iná okolnosť skutkovej povahy boli správne právne posúdené. Z tohto pohľadu hodnotí aj skutočnosť, či skutok, z ktorého bol obvinený uznaný za vinného, bol v tzv. skutkovej vete rozsudku vymedzený tak, aby zodpovedal znakom skutkovej podstaty príslušného trestného činu. 15

Rozhodnutia a stanoviská vo veciach občianskoprávných, obchodných, a správnych

- 48. Podielové spoluvlastníctvo** - Podielové spoluvlastníctvo, predmetom ktorého je poľnohospodársky pozemok nachádzajúci sa mimo zastavaného územia obce, nemožno zrušiť a vyporiadať prikázaním celej nehnuteľnosti do (nového) spoluvlastníctva, pokiaľ na no vo vzniknuté spoluvlastnícke podiely prípadne výmera nižšia než 2 000 m² (u poľnohospodárskeho pozemku), resp. výmera nižšia ako 5 000 m² (u lesných pozemkov). 22
- 49. Doručovanie** - Zákonná fikcia doručenia podľa § 4 ods. o O. s. p. sa neuplatní v prípade doručenia písomnosti advokátovi, ktorý je zástupcom účastníka konania. 28
- 50. Reštitúcie** - Smrťou povinnej osoby prechádza povinnosť zodpovedajúca riadne uplatnenému reštitučnému nároku (§ 5 ods. 1, ods. 4 zákona č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách) na jej právneho nástupcu.
Obmedzenie vydania veci vyplývajúce z ustanovenia § 8 ods. 4 zákona o mimosúdnych rehabilitáciách sa nevzťahuje na pozemky v držbe fyzickej osoby, ktorá právo osobného užívania k nim získala v súvislosti s nadobudnutím vlastníckeho práva k stavbe na ňom stojacej a za podmienok uvedených v ustanovení § 4 ods. 2 zákona o mimosúdnych rehabilitáciách. Takéto obmedzenie sa nevzťahuje ani na príľahlý pozemok, ktorý so zastavaným pozemkom tvorí jeden funkčný celok. 33
- 51. Identifikačné číslo** - Identifikačné číslo je presným a jednoznačným identifikátorom osoby, ktorej bolo pridelené. Pri odstraňovaní vady žaloby spočívajúcej v neúplnom, nepresnom alebo nejednoznačnom označení obchodného mena účastníka, musí súd prihliadnuť aj na v žalobe uvedené identifikačné číslo. 42
- 52. Práva a povinnosti akcionára** - Nadobudnutím akcií nadobudne nový akcionár všetky práva a povinnosti, ktoré zákon a stanovys spoločností s akciami spájajú. Právo na podanie žaloby o určenie neplatnosti mimoriadneho valného zhromaždenia má každý akcionár, ktorý v čase, keď toto právo uplatňuje, spĺňa podmienky stanovené v § 183 v spojení s § 131 Obchodného zákonníka. 47

53. **Doba zamestnania** - Jednoročný pomaturitný kurz pre sekretárky na Štátnom stenografickom ústave v školskom roku 1972/1973 nebol štúdiom na škole, preto nezodpovedá podmienkam, za ktorých by bolo možné pre výšku dôchodku hodnotiť toto obdobie ako dobu zamestnania, resp. poistenia..... 51
54. **Výška poistného** – Zamestnávateľ, ktorý má povolenie na výkon rôznych druhov činností, je povinný platiť sadzbu poistného na poistenie zodpovednosti zamestnávateľa za škodu pri pracovnom úraze a pri chorobe z povolania podľa § 15a ods. 2 zákona č. 274/1994 Z. z. o Sociálnej poisťovni v znení neskorších predpisov z takej skutočne vykonávanej činnosti, s ktorou sa viaže najvyššia sadzba poistného. Povolená činnosť s vyššou sadzbou poistného, ktorú zamestnávateľ skutočne nevykonáva, nezakladá povinnosť platiť poistné v tejto vyššej sadzbe. 55
55. **Možnosť konať pred súdom** - Súd odňal účastníkovi možnosť konať pred súdom, ak nevyhovel jeho žiadosti a neustanovil mu právneho zástupcu z radov advokátov, hoci účastník splnil podmienky pre oslobodenie od súdnych poplatkov, právne zastúpenie bolo potrebné pre riadne uplatňovanie jeho práv a nešlo o zjavne bezdôvodné alebo zjavne neúspešné uplatňovanie práva..... 58
56. **Nárok na výplatu vdoveckého dôchodku** - Pre posúdenie trvania nároku na výplatu vdoveckého dôchodku po uplynutí jedného roku nerozhoduje skutočnosť, či vdovec poberá akýkoľvek dôchodok, ale dovŕšenie dôchodkového veku, ktorý je ustanovený len v zákone č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov. 61
57. **Započítanie doby nezamestnanosti do doby zamestnania** — Zákon č. 100/1988 Z. z. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov aj zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov rozlišujú medzi zvyšovaním starobného dôchodku za náhradnú dobu a započítaním náhradnej doby do trvania zamestnania. Na náhradné doby, ktoré sa považujú za doby zamestnania, sa neprihliada vtedy, ak sa má dôchodok zvýšiť za dobu ďalšieho zamestnania. Pre posúdenie nepretržitosti zamestnania však započítanie náhradnej doby treba posudzovať ako zamestnanie. 64

Rozhodnutia a stanoviská vo veciach trestných

45.

ROZHODNUTIE

Podľa § 2 ods. 2 zákona č. 52/2005 Z. z. o výkone trestu povinnej práce odsúdený vykonáva trest povinnej práce v obvode okresného súdu, v ktorom má bydlisko. So súhlasom odsúdeného môže byť trest vykonaný aj mimo obvodu tohto súdu.

Príslušným súdom na nariadenie výkonu trestu povinnej práce nie je súd, ktorý tento druh trestu uložil, ale príslušný je vždy okresný súd, v obvode ktorého má odsúdený bydlisko.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. novembra 2007,
sp. zn. 5 Ndt 8/2007)

Najvyšší súd Slovenskej republiky v trestnej veci odsúdeného R. J., v spore o príslušnosť medzi Okresným súdom Prešov a Vojenským obvodným súdom Prešov, podľa § 22 ods. 1 Trestného poriadku rozhodol, že príslušným na vykonanie konania je Okresný súd Prešov.

Z o d ô v o d n e n i a :

Rozsudkom Vojenského obvodového súdu Prešov zo dňa 13. júna 2007, sp. zn. 1T 14/2007, hol slob. prof. sl. R. J. uznaný za vinného z prečinu porušovania služobných povinností podľa § 411 ods. 1 Trestného zákona a podľa § 411 ods. 1 Trestného zákona za použitia § 54 Trestného zákona bol odsúdený na trest povinnej práce vo výmere 80 hodín.

Podľa § 288 ods. 1 Trestného poriadku bola poškodená — Slovenská republika - Ministerstvo obrany Slovenskej republiky zastúpená Úradom právnych služieb, Kutuzovova č. 8 s nárokom na náhradu škody odkázaná na občianskosúdne konanie.

Rozsudok nadobudol právoplatnosť v zmysle § 334 ods. 5 Trestného poriadku jeho vyhlásením dňa 13. júna 2007.

Samosudca vojenského obvodového súdu uznesením zo 17. septembra 2007 pod vyššie uvedenou spisovou značkou podľa § 280 ods. 1 Trestného poriadku per analogiam postúpil trestnú vec na ďalšie konanie Okresnému súdu Prešov.

Právoplatným uznesením Okresného súdu Prešov z 5. októbra 2007, sp. zn. 31 Nt 1.2/2007, bola podľa § 241 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku per analógiám vyslovená nepríslušnosť tohto súdu na konanie o výkone trestu povinnej práce a vec bola predložená na rozhodnutie sporu o príslušnosť Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky.

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodujúc v spore o príslušnosť, ktorý vznikol medzi oboma súdmi, dospel k záveru, že príslušným, na konanie o výkone trestu povinnej práce u odsúdeného R. J. je Okresný súd Prešov.

Vojenský obvodový súd Prešov pri svojom rozhodovaní argumentoval pokúzaním na ustanovenie § 4 ods. 1, ods. 2 zákona č. 528/2005 Z. z. o výkone trestu povinnej práce, v zmysle ktorého dohodu o zabezpečení povinnej práce s poskytovateľom práce uzatvára okresný súd, v obvode ktorého sa má práca vykonávať. Taktiež poukazoval na ustanovenie § 2 ods. 2 zákona č. 528/2005 Z. z., podľa ktorého trest povinnej práce odsúdený vykonáva v obvode okresného súdu, v ktorom má bydlisko. Odsúdený má bydlisko v obvode Okresného súdu Prešov, a preto je okresný súd príslušný na uzatvorenie písomnej dohody o zabezpečení povinnej práce s poskytovateľom práce a taktiež predseda senátu tohto súdu nariaďuje v zmysle § 3 ods. 4 zákona č. 528/2005 Z. z. jeho výkon.

Okresný súd Prešov vo svojom uznesení argumentoval najmä znením ustanovenia § 12 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku, nakoľko odsúdený R. J. je profesionálnym vojakom a navyiac jeho bydlisko je taktiež v obvode vojenského súdu, teda aj miesto výkonu trestu povinnej práce je v obvode vojenského súdu, preto je na konanie vecne príslušný Vojenský obvodový súd Prešov. Názor okresného súdu v danom prípade nemožno akceptovať. Vykonávacie konanie upravuje IV. časť Trestného poriadku, konkrétne prvá hlava tejto časti. Ustanovenie § 406 Trestného poriadku, na ktoré poukazuje samosudkyňa okresného súdu je všeobecným ustanovením, ktoré upravuje príslušnosť súdu vo vykonávacom, konaní. Opomenula však, že toto ustanovenie má dva odseky.

Podľa ods. 1 citovaného ustanovenia rozhodnutie vykonáva, prípadne jeho výkon zariaďuje ten orgán, ktorý rozhodnutie vydal, v konaní pred súdom rozhodnutie senátu vykonáva, alebo jeho výkon zariaďuje predseda senátu, ktorý tým môže poveriť vyššieho súdneho úradníka.

Podľa ods. 2 citovaného ustanovenia rozhodnutia súvisiace s výkonom trestov a ochranných opatrení robí, ak nie je ďalej ustanovené inak, súd, ktorý vo veci rozhodol v prvom stupni.

Podľa § 422 Trestného poriadku výkon trestu povinnej práce upravuje osobitný zákon.

Z uvedeného vyplýva, že v danom prípade treba aplikovať ustanovenie § 406 ods. 2 Trestného poriadku a pri nariaďovaní tohto trestu treba vychádzať z ustanovení osobitného zákona, v konkrétnom prípade zákona č. 528/2005 Z. z. o výkone trestu povinnej práce.

Podľa § 2 ods. 2 citovaného zákona trest povinnej práce odsúdený vykonáva v obvode okresného súdu, v ktorom má bydlisko. So súhlasom odsúdeného môže byť trest vykonaný aj mimo obvodu tohto súdu.

Podľa § 3 ods. 1 citovaného zákona len čo sa stane vykonateľným rozhodnutie, podľa ktorého sa má vykonať trest povinnej práce, predseda senátu zašle jeho rovnopis okresnému súdu, v obvode ktorého má odsúdený trest vykonať.

Vojenský obvodový súd bol v predmetnej veci príslušný iba na konanie o obžalobe vojenského obvodového prokurátora na rozhodnutie o vine, o uložení trestu a jeho výmere. Po právoplatnosti rozsudku o výkone uloženého trestu povinnej práce je vzhľadom na vyššie citované ustanovenia zákona č. 528/2005 Z. z. príslušný rozhodovať okresný súd v mieste bydliska odsúdeného. V danom prípade sa len zhodou okolností miesto bydliska odsúdeného nachádza tak v obvode okresného súdu, ako aj v obvode vojenského obvodového súdu. Na veci to však nič nemení, pretože príslušný vykonávací predpis jednoznačne stanovuje príslušnosť okresného súdu. Z uvedeného vyplýva záver, že nie je rozhodujúce, ktorý súd vydal rozhodnutie, na základe ktorého sa má vykonať trest povinnej práce.

Príslušným súdom na nariadenie výkonu trestu povinnej práce nie je súd, ktorý tento druh trestu uložil, ale vždy je príslušný okresný súd, v obvode ktorého má odsúdený bydlisko. Nasvedčuje tomu už samotné znenie ustanovenia § 3 ods. 1 zákona o výkone trestu povinnej práce, podľa ktorého predseda senátu (resp. samosudca), ktorý rozhodol o uložení trestu povinnej práce, po právoplatnosti zašle iba rovnopis rozsudku okresnému súdu v mieste bydliska odsúdeného a nie celý spisový materiál.

Vzhľadom na vyššie uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky v zmysle § 22 ods. 1 Trestného poriadku deklaroval, že na konanie súvisiace s výkonom trestu povinnej práce v predmetnej veci je Okresný súd Prešov.

46.

ROZHODNUTIE

Odvolanie prokurátora, ktoré bolo podané v lehote pätnástich dní od oznámenia prvostupňového rozsudku, nemožno považovať za oneskorene podané iba preto, že k jeho, zo zákona povinnému, odôvodneniu (§ 311 ods. 2 Trestného poriadku) došlo až po uplynutí uvedenej lehoty na podanie odvolania.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. januára 2008, sp. zn. 2 Tdo 49/2007)

Najvyšší súd Slovenskej republiky uvedeným rozsudkom na základe dovolania, ktoré podal generálny prokurátor SR proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 13. augusta 2007, sp. zn. 4 To 73/2007, v neprospech obvineného M. H., podľa § 369 ods. 2, § 370 ods. 1, § 383, 384 ods. 1, § 385 ods. 1, § 386 ods. 1, ods. 2, § 388 ods. 1 a § 391 Trestného poriadku vyslovil, že napadnutým uznesením bol z dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. j) Trestného poriadku porušený zákon v ustanovení § 316 ods. 1 Trestného poriadku v prospech obvineného M. H. V dôsledku toho zrušil napadnuté uznesenie, ako aj rozhodnutia obsahovo nadväzujúce, ktoré vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad a Krajskému súdu v Bratislave prikázal, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Z o d ô v o d n e n i a :

Rozsudkom Okresného súdu Bratislava I z 18. mája 2007, sp. zn. 2 T 81/2006, bol obvinený M. H. uznaný za vinného:

- v bode 1/ z trestného činu útlaku podľa § 237 ods. 1 Trestného zákona a z trestného činu obmedzovania osobnej slobody podľa § 231 ods. 1 Trestného zákona,
- v bode 2/ z trestného činu lúpeže podľa § 234 ods. 1 Trestného zákona v jednočinnom súbehu s trestným činom porušovania domovej slobody podľa § 238 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona,
- v bode 3/ z trestného činu obmedzovania osobnej slobody podľa § 231 ods. 1 Trestného zákona a

- v bodoch 4/ až 8/ z pokračujúceho trestného činu úverového podvodu podľa § 250a ods. 1, ods. 3 Trestného zákona (rozumej vždy zákona účinného v čase spáchania súdených skutkov).

Za to bol okresným súdom odsúdený podľa § 234 ods. 1 Trestného zákona s použitím § 35 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona na úhrnný trest odňatia slobody vo výmere deväť rokov, so zaradením do prvej nápravno-výchovnej skupiny [§ 39a ods. 2 písm. a) Trestného zákona].

Zároveň okresný súd podľa § 228 ods. 1 Trestného poriadku zaviazal obvineného uhradiť VÚB, a. s., Bratislava, Mlynské Nivy, škodu 150 000,- Sk, M. K., Konventná 19, Bratislava, škodu 15 300,- Sk, Home Credit Slovakia, a. s., Piešťany, Winterova 7, škodu 17 998,- Sk, Tatra Credit, a. s., Kežmarok, Hlavné námestie 12, škodu 19 590,- Sk a GE Money Multiservis, Bratislava, Bottova 7, škodu 15 568,- Sk.

So zvyškom nároku na náhradu škody (§ 229 ods. 2 Trestného poriadku) súčasne poškodené strany VÚB, a. s., Bratislava, Mlynské Nivy, M. K., Konventná 19, Bratislava, Home Credit Slovakia, a. s., Piešťany, Winterova 7, Tatra Credit, a. s., Kežmarok, Hlavné námestie 12 a GE Money Multiservis, Bratislava, Bottova 7, odkázal na konanie o veciach občianskoprávných.

So zreteľom na problematiku riešenú v posudzovanom prípade na podklade generálnym prokurátorom podaného dovolania v neprospech obvineného, Najvyšší súd nepovažoval za potrebné detailne uvádzať v rozsudku súdu prvého stupňa podrobne rozvedené skutkové zistenia, pretože predmetom posudzovania dovolacích námietok (ako bude v ďalšom uvedené) boli otázky, nemajúce priamy vzťah ku skutkovým zisteniam prvostupňového súdu, resp. k právnomu posúdeniu zistených skutkov.

Proti skôr uvedenému rozsudku súdu prvého stupňa podali v zákonnej lehote odvolanie obvinený M. H. a okresný prokurátor v neprospech obvineného.

Krajský súd v Bratislave, rozhodujúc o týchto opravných prostriedkoch:

- na neverejnom zasadnutí uznesením z 13. augusta 2007, sp. zn. 4 To 73/07, na podklade odvolania obvineného M. H. podľa § 321 ods. 1 písm. b), písm. c) Trestného poriadku rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a podľa § 322 ods. 1 Trestného poriadku mu vec vrátil s pokynom, aby ju znovu v potrebnom rozsahu prerokoval a rozhodol,
- na tom istom neverejnom zasadnutí 13. augusta 2007 uznesením, sp. zn. 4 To 73/07, podľa § 316 ods. 1 Trestného poriadku odvolanie krajského prokurátora zamietol.

Okresný súd Bratislava I dňa 18. decembra 2007 predložil Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky dovolanie, podané generálnym prokurátorom Slovenskej republiky proti už spomenutému samostatnému uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 13. augusta 2007, sp. zn. 4 To 73/07, ktorým bolo podľa § 316 ods. 1 Trestného poriadku odvolanie krajského prokurátora zamietnuté, pričom predmetné dovolanie bolo podané v lehote predpokladanej v ustanovení § 370 ods. 1 Trestného poriadku.

V uvedenom mimoriadnom opravnom prostriedku (dovolaní) uplatnil generálny prokurátor dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. j) Trestného poriadku, argumentujúc tým, že pre zamietnutie odvolania prokurátora neboli podľa § 316 ods. 1 Trestného poriadku splnené podmienky. Krajský súd zamietnutie odvolania prokurátora postupom podľa § 316 ods. 1 Trestného poriadku odôvodnil tým, že ho považoval za oneskorene podané, nakoľko v rozpore s ustanovením § 311 ods. 2 Trestného poriadku bolo toto odvolanie aj s jeho písomným odôvodnením doručené odvolaciemu súdu až 19. júna 2007, teda takmer po 30 dňoch od vyhlásenia rozsudku, hoci odvolanie prokurátora, avšak bez písomného odôvodnenia, bolo podané 21. mája 2007. Takýto postup považoval dovolateľ za nezákonný a nesprávny, pretože odvolanie prokurátora bolo podané včas, v zákonom stanovenej lehote. Skutočnosť, že odôvodnenie odvolania bolo súdu doručené neskôr, nemala vplyv na to, že lehota na podanie odvolania bola dodržaná. Podľa názoru dovolateľa povinnosť prokurátora podané odvolanie písomne odôvodniť (§ 311 ods. 2 Trestného poriadku) nemožno vykladať tak, že písomné odôvodnenie odvolania musí byť doručené súdu v lehote zákonom stanovenej na podanie odvolania. Krajský súd mal preto prvostupňový rozsudok v rámci odvolacieho konania preskúmať aj na podklade odvolania prokurátora, ktoré bolo podané v neprospech obvineného M. H. a ak tak neurobil, porušil zákon v prospech obvineného v ustanoveniach § 309 ods. 1, § 311 a § 316 ods. 1 Trestného poriadku. Hoci prvostupňový rozsudok bol zrušený na podklade odvolania obvineného, odvolací súd sa nevysporiadal s argumentáciou odvolania, ktoré podal prokurátor v neprospech obvineného a prvostupňový súd by v rámci nového prerokovania veci musel akceptovať tzv. zákaz reformationis in peius.

Generálny prokurátor preto v podanom dovolaní navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku vyslovil, že uznesením Krajského súdu v Bratislave z 13. augusta 2007, sp. zn. 4 To 73/2007, bol porušený zákon v prospech obvineného M. H. v ustanoveniach § 309 ods. 1, § 311 a § 316 ods. 1 Trestného poriadku, aby podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku napadnuté uznesenie zrušil a aby podľa § 388 ods. 1

Trestného poriadku Krajskému súdu v Bratislave prikázal, aby vec v potrebnom, rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací, po predložení spisového materiálu súdom prvého stupňa a po preskúmaní obsahu samotného dovolania generálneho prokurátora podľa § 383 Trestného poriadku nariadil vo veci verejné zasadnutie, nakoľko dospel k záveru, že je daný dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. j) Trestného poriadku v neprospech obvineného a boli splnené aj ostatné podmienky na podanie tohto mimoriadneho opravného prostriedku.

Z obsahu spisu vyplýva, že Okresný súd Bratislava I vyhlásil obvineného M. H. sa týkajúci odsudzujúci rozsudok, sp. zn. 2 T 81/2006, na hlavnom pojednávaní, ktoré sa konalo 18. mája 2007. Po vyhlásení rozsudku a podaní poučenia o opravnom prostriedku predseda senátu v súlade s ustanovením § 310 ods. 1 Trestného poriadku umožnil osobám, oprávneným podať odvolanie vyjadriť, sa a ich vyhlásenie o opravnom, prostriedku zaznamenal do zápisnice o hlavnom pojednávaní, pričom osoby oprávnené podať odvolanie oznámili, že zatiaľ sa k možnosti využitia odvolania nevyjadrujú (obvinený a rovnako aj prokurátor).

Podľa § 309 ods. 1 Trestného poriadku odvolanie sa podáva na súde, proti ktorého rozsudku smeruje, a to do 15 dní od oznámenia rozsudku. Oznámením rozsudku je jeho vyhlásenie v prítomnosti toho, komu treba rozsudok doručiť. Ak sa rozsudok vyhlásil v neprítomnosti takejto osoby, oznámením je až doručenie rozsudku.

Z uvedeného je zrejmé, že tak obvinenému, ako aj prokurátorovi začala lehota na podanie odvolania plynúť od oznámenia rozsudku, pričom z obsahu spisu je zistiteľné, že prokurátor odvolanie v neprospech obvineného zahlásil písomným podaním čo do výroku o vine a treste, ktoré odvolanie bolo súdu prvého stupňa doručené 21. mája 2007, t. j. počas plynutia lehoty na podanie odvolania s tým, že dodal, že podrobnejšie dôvody odvolania doručí súdu samostatným písomným podaním, k čomu došlo 19. júna 2007.

Pre úplnosť treba uviesť, že písomné vypracovanie vyhláseného rozsudku súdu prvého stupňa bolo doručené obvinenému M. H. 8. júna 2007, pričom rozsudok odvolaním napadol 4. júna 2007, obhajcovi obvineného bolo písomné vypracovanie rozsudku doručené 12. júna 2007 a prokurátorovi 14. júna 2007.

Podľa § 311 ods. 1 Trestného poriadku v písomne podanom odvolaní treba uviesť, proti ktorým výrokom odvolanie smeruje, a či smeruje aj proti konaniu, ktoré rozsudku predchádzalo.

Podľa § 311 ods. 2 Trestného poriadku odvolanie prokurátora, odvolanie, ktoré podáva za obžalovaného jeho obhajca, ako aj odvolanie, ktoré podáva za poškodeného alebo za zúčastnenú osobu ich splnomocnenec, musí byť zároveň odôvodnené tak, aby bolo zrejmé, v ktorej časti sa rozsudok napáda a aké chyby sa vytýkajú rozsudku alebo konaniu, ktoré rozsudku predchádzalo.

Podľa § 311 ods. 3 Trestného poriadku ak odvolanie nespĺňa podmienky uvedené v odseku 2, predseda senátu vyzve odvolateľa, aby nedostatok odstránil. Ak takejto výzve nevyhovie iná osoba ako obžalovaný, môže súd postupovať podľa § 70.

Z už skôr citovaného ustanovenia § 311 ods. 2 Trestného poriadku skutočne vyplýva povinnosť prokurátora podané odvolanie odôvodniť tak, aby bolo zrejmé, v ktorej časti sa rozsudok napáda a aké chyby sa vytýkajú rozsudku alebo konaniu, ktoré rozsudku predchádzalo. To však neznamená, že takéto písomné odôvodnenie odvolania musí byť súčasťou podaného opravného prostriedku ihneď pri jeho podaní (napr. zhlásení do zápisnice o hlavnom pojednávaní), ale také odôvodnenie opravného prostriedku možno písomne vypracovať a doručiť príslušnému súdu aj neskôr, spravidla sa tak stáva po doručení písomného vyhotovenia rozsudku. Uvedenému výkladu ustanovenia § 312 ods. 2 Trestného poriadku nasvedčuje o. i. aj to, že zákon celkom zreteľne počíta s tým, že odvolanie nemusí byť písomne odôvodnené ihneď pri jeho podaní, keď v ustanovení § 311 ods. 3 Trestného poriadku zakotvuje, že ak odvolanie nespĺňa podmienky uvedené v odseku 2 (t. j. aj ak absentuje písomné odôvodnenie tohto riadneho opravného prostriedku), predseda senátu vyzve odvolateľa, aby nedostatok odstránil. Ak takejto výzve nevyhovie iná osoba ako obžalovaný, môže súd postupovať podľa § 70.

V súdnej praxi je bežné a celkom logické, že k odôvodneniu opravného prostriedku odvolateľ spravidla pristúpi až po tom., čo mu je doručené písomné vyhotovenie rozhodnutia, ktoré opravným prostriedkom napáda, pretože až vtedy pozná všetky argumenty súdu, ktoré ho k vydaniu rozhodnutia viedli, vrátane poznania skutočností, ktoré súd vzal za preukázané, o aké dôkazy svoje rozhodnutie oprel, ako hodnotil vykonané dôkazy a pod.

Podľa § 316 ods. 1 Trestného poriadku odvolací súd zamietne odvolanie, ak bolo podané oneskorene, osobou neoprávnenou alebo osobou, ktorá sa odvolania výslovne vzdala, alebo znovu podala odvolanie, ktoré v tej istej veci už predtým, výslovne vzal a späť.

Ako už bolo naznačené, krajský súd svoj záver o tom, že odvolanie prokurátora, podané v neprospech obvineného, bolo podané oneskorene, založil výhradne na zistení, že k podaniu písomného odôvodnenia tohto odvolania došlo až po uplynutí v ustanovení § 309 ods. 1 Trestného poriadku upravenej 15 dňovej lehoty od oznámenia rozsudku.

Uvedený záver je nesprávny a nezodpovedá správne mu výkladu už skôr citovaných ustanovení zákona.

Odvolanie prokurátora, ktoré bolo podané v lehote 15 dní od oznámenia rozsudku, nemožno považovať za oneskorene podané iba preto, že k jeho, zo zákona povinnému, odôvodneniu (§ 31] ods. 2 Trestného poriadku) došlo až po uplynutí uvedenej lehoty na podanie odvolania.

Krajský súd v Bratislave preto postupoval v rozpore s ustanovením § 318 ods. 1 Trestného poriadku, keď v zákonom stanovenej lehote v neprospech obvineného M. H. podané odvolanie prokurátora zamietol ako oneskorene podané a nepreskúmal napadnutý rozsudok aj na podklade tohto včas a riadne podaného odvolania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky so zreteľom na všetky skôr uvedené zistenia a dôvody v konečnom dôsledku podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku vyslovil vo výroku tohto rozsudku uvedené porušenie zákona v prospech obvineného M. H., podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku zrušil právoplatné uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 13. augusta 2007, sp. zn. 4 To 73/07, ktorým došlo k zamietnutiu odvolania prokurátora podľa § 316 ods. 1 Trestného poriadku, zrušil tiež všetky ďalšie rozhodnutia na zrušené uznesenie obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad, osobitne aj uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 13. augusta 2007, sp. zn. 4 To 73/07, ktorým bol na podklade odvolania obvineného M. H. podľa § 321 ods. 1 písm. b), písm. c) Trestného poriadku zrušený rozsudok Okresného súdu Bratislava I z 18. mája 2007, sp. zn. 2 T 81/06 a vec bola podľa § 322 ods. 1 Trestného poriadku vrátená súdu prvého stupňa, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal, pretože krajský súd bol povinný napadnutý rozsudok prvostupňového súdu preskúmať nielen na podklade odvolania obvineného, ale aj na podklade odvolania prokurátora. V dôsledku toho dovolací súd napokon podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku Krajskému súdu v Bratislave prikázal, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Úlohou krajského súdu bude vykonať zákonom predpísané odvolacie konanie o riadnych opravných prostriedkoch, ktoré obvinený M. H. a krajský prokurátor podali proti rozsudku Okresného súdu Bratislava I z 18. mája 2007, sp. zn. 2 T 83/2006.

47.

ROZHODNUTIE

Dovolací súd hodnotí skutkový stav pri rozhodovaní o dovolaní, ktoré sa opiera o dovolací dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku len z toho hľadiska, či skutok alebo iná okolnosť skutkovej povahy boli správne právne posúdené. Z tohto pohľadu hodnotí aj skutočnosť, či skutok, z ktorého bol obvinený uznaný za vinného, bol v tzv. skutkovej vete rozsudku vymedzený tak, aby zodpovedal znakom skutkovej podstaty príslušného trestného činu.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 22. januára 2008, sp. zn. 2 Tdo 46/2007)

Najvyšší súd Slovenskej republiky na základe dovolania, ktoré podal obvinený Mgr. K. R. proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne z 1. októbra 2007, sp. zn. 3 To 60/2007, podľa § 368 ods. 1, ods. 2 a § 388 ods. 1 Trestného poriadku vyslovil, že napadnutým, uznesením bol porušený zákon v ustanovení § 256 Trestného poriadku účinnom do 1. januára 2006 v neprospech obvineného Mgr. K. R. V dôsledku toho uvedené uznesenie zrušil, vrátane rozhodnutí obsahovo nadväzujúcich a Krajskému súdu v Trenčíne prikázal, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Z o d ô v o d n e n i a :

Rozsudkom Okresného súdu Trenčín zo 16. apríla 2007, sp. zn. 4 T 83/2004, bol obvinený Mgr. K. R. uznaný za vinného z trestného činu násillia proti skupine obyvateľov a proti jednotlivcovi podľa § 197a ods. 1 Trestného zákona v znení účinnom do 1. januára 2006 na tom skutkovom základe, že

dňa 25. apríla 2003 o 17.00 hod. v Trenčíne-Zlatovce v objekte Detského mestečka cez otvorené okno svojho bytu na prízemí kričal na D. K. a M. P., ktoré v tom čase prechádzali okolo obydllia obžalovaného, že okolo jeho domu nemôžu chodiť a začal sa im vyhrážať ujmom na zdraví, čo umocnil tým, že mal v ruke presne nezistenú a nestotožnenú pušku, ktorou na nich mieril.

Za to boi odsúdený podľa § 197a ods. 1 Trestného zákona v znení účinnom do 1. januára 2006, s použitím § 53 ods. 1, ods. 2 písm. a), ods. 3 Trestného zákona v

znení účinnom do 1. januára 2006 na samostatný peňažný trest vo výmere 15 000 (pätnásťtisíc) Sk.

Podľa § 54 ods. 3 Trestného zákona v znení účinnom do 1. januára 2006 pre prípad, že by výkon uloženého peňažného trestu mohol byť úmyselne zmarený, bol obvinenému stanovený náhradný trest odňatia slobody vo výmere 2 (dva) mesiace.

Naproti tomu okresný súd nepovažoval za preukázané, že obvinený Mgr. K. R. sa dopustil skutku uvedeného v bode 2/ obžaloby, spočívajúceho v tom, že

dňa 22. mája 2003 o 23.00 hod. v Trenčíne vytlačil okno na hale rodinnej bunky v Detskom mestečku vychovávateľky a rodiny D. K., kde sedela jej chovankyňa M. P., nar. 27. mája 1983, ktorej sa začal vyhrážať a hroziť rukou,

a preto tento skutok, ktorý mal tvoriť čiastkový skutok pokračovacieho trestného činu násillia proti skupine obyvateľov a proti jednotlivcovi podľa § 197a ods. 1 Trestného zákona v znení účinnom do 1. januára 2006, vypustil.

Napokon podľa § 226 písm. a) Trestného poriadku, v znení účinnom do 1. januára 2006, okresný súd tým istým rozsudkom oslobodil obvineného Mgr. K. R. spod obžaloby pre skutok v bode 3/ právne posúdený ako trestný čin násillia proti skupine obyvateľov a proti jednotlivcovi podľa § 197a ods. 1, ods. 2 Trestného zákona v znení účinnom do 1. januára 2006, ktorý mal spáchať tak, že

v presne nezistený deň približne v polovici apríla 2004 v rodinnej bunke obvineného v objekte Detského mestečka v Trenčíne sa obvinený vyhrážal smrťou zastrelením svojmu chovancovi I. P., nar. 8. januára 1985, ktorý mu bol zverený clo výchovy a opatery takým spôsobom, že ak bude proti nemu svedčiť, alebo urobí niečo voči nemu, tak si zoženie strelnú pištoľ, počká si na neho a zastrelí ho takým, spôsobom, že mu najskôr strelí do brucha, potom do genitálií a nakoniec do hlavy, čo vzbudilo dôvodmi obavu u poškodeného a viedlo k tomu, že bol nútený odsťahovať sa z Detského mestečka.

Podľa § 229 ods. 1 Trestného poriadku, v znení účinnom do 1. januára 2006, bola poškodená D. K., nar. 3. júla 1951, bytom Stará Turá, Ul. Štefánikova č. 360/26, okres Nové Mesto nad Váhom, prechodne bytom Trenčín-Zlatovce, Na dolinách č. 1690, okres Trenčín s nárokom na náhradu škody odkázaná na konanie o veciach občianskoprávných.

Proti tomuto rozsudku podali v zákonnej lehote odvolanie obvinený Mgr. K. R., okresný prokurátor v neprospech obvineného a v rovnakom smere aj poškodená D. K., pričom, jej odvolanie smerovalo proti výroku o vine, proti ktorému poškodený nie je oprávnený podať spomenutý opravný prostriedok [§ 246 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku v znení účinnom do 1. januára 2006 a contrario].

Krajský súd v Trenčíne, ako súd odvolací, uznesením z 1. októbra 2007, sp. zn. 3 To 60/2007, podľa § 256 Trestného poriadku v znení účinnom do 1. januára 2006, zamietol ako nedôvodné odvolanie obvineného Mgr. K. R. a okresného prokurátora podľa § 253 ods. 1 Trestného poriadku v znení účinnom do 1. januára 2006, aj odvolanie poškodenej D. K., v tomto prípade bez toho, aby na podklade tohto odvolania vec meritórne preskúmal, keďže išlo o odvolanie podané proti výroku o vine neoprávnenou osobou.

Proti citovanému uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne podal obvinený Mgr. K. R. dovolanie prostredníctvom obhajcu (zákonná podmienka uvedená v § 373 ods. 1 Trestného poriadku), pričom tento mimoriadny opravný prostriedok proti právoplatnému rozhodnutiu súdu oprel o dovolací dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, t. j., že rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia. Dovoláte! v podstate zhodne s obsahom zamietnutého riadneho opravného prostriedku (odvolania) argumentoval, že skutok, z ktorého bol uznaný za vinného sa nestal s tým, že ide iba o výmysel poškodenej D. K. Navyše ňou popisovaný priebeh skutku nepotvrdila M. P., ktorá mala byť taktiež údajnou poškodenou. Okresný súd pochybil pri hodnotení dôkazov a pri právnom posúdení žalovaného skutku (bod 1/obžaloby). Ak by totiž aj spáchanie činu bolo preukázané, išlo by nanajvýš o priestupok, lebo stupeň nebezpečnosti tohto činu pre spoločnosť bol nepatrný. Nebolo však preukázané ani to, že by obe svedkyne mali obavu o svoj život alebo zdravie, keď z miesta činu mali odchádzať tak, že sa kľudne otočili a vrátili späť. K pochybeniu došlo aj v tom smere, že do skutkovej vety rozsudku okresného súdu bola zahrnutá, ako potenciónálna poškodená, aj M. P. napriek tomu, že nie je uvedená v predmete obžaloby.

Z uvedených dôvodov obvinený Mgr. K. R. navrhol, aby dovolací súd rozsudkom podľa § 386 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku vyslovil porušenie zákona v jeho neprospech. Zároveň žiadal, aby dovolací súd zrušil uznesenie

Krajského súdu v Trenčíne z 1. októbra 2007, sp. zn. 3 To 60/2006, vo výroku, ktorým bolo podľa § 256 Trestného poriadku, v znení účinnom do 1. januára 2006, zamietnuté jeho odvolanie proti rozsudku Okresného súdu Trenčín zo 16. apríla 2007, sp. zn. 4 T 83/2004, súčasne aby zrušil tento prvostupňový rozsudok vo výroku o vine a o treste a aby podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku Okresnému súdu Trenčín prikázal, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Zástupkyňa generálneho prokurátora Slovenskej republiky na verejnom zasadnutí v súlade s písomným vyjadrením prokurátora Okresnej prokuratúry Trenčín navrhla dovolanie obvineného Mgr. K. R. zamietnuť podľa § 392 ods. 1 Trestného poriadku, pretože právne posúdenie skutku, z ktorého bol uznaný za vinného, zodpovedá zákonu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 377 Trestného poriadku), zistil, že dovolanie je prípustné (§ 368 ods. 1 Trestného poriadku), bolo podané oprávnenou osobou [§ 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku], v zákonnej lehote a na mieste, kde možno tento mimoriadny opravný prostriedok podať (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku).

Po zistení, že niet žiadneho zákonného dôvodu pre odmietnutie dovolania obvineného na neverejnom zasadnutí podľa § 382 Trestného poriadku, preskúmal Najvyšší súd podľa § 384 ods. 1 Trestného poriadku na verejnom, zasadnutí zákonnosť a odôvodnenosť výroku napadnutého uznesenia o zamietnutí odvolania obvineného a okresného prokurátora podľa § 256 Trestného poriadku v znení účinnom do 1. januára 2006, ako aj správnosť postupu konania, ktoré mu predchádzalo so zameraním na dôvody dovolania (ktorými je podľa § 385 ods. 1 Trestného poriadku dovolací súd viazaný) a zistil, že obvineným tvrdený dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku bol preukázaný.

V súvislosti s obsahom podaného dovolania však treba úvodom uviesť, že dôvodom dovolania podľa vyššie uvedeného ustanovenia nemôže byť samo osebe nesprávne skutkové zistenie, lebo taký dôvod v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku uvedený nie je. Dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom určeným k náprave výslovne uvedených procesných a hmotnoprávných chýb a nie k revízií skutkových zistení urobených súdmi prvého a druhého stupňa. Ťažisko dokazovania v trestnom konaní je totiž pred prvostupňovým súdom a jeho skutkové závery môže doplňovať, prípadne korigovať len odvolací súd. Preto s poukazom, na nesprávne skutkové zistenia alebo na nesúhlas s hodnotením dôkazov nemožno vyvodzovať ani dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku spočívajúci v nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo v inom, nesprávnom hmotnoprávnom posúdení.

Obsah konkrétne uplatnených námietok, tvrdení a právnych názorov, o ktoré je v dovolaní opretá existencia určitého dovolacieho dôvodu, musí skutočne vecne zodpovedať zákonnému vymedzeniu takého dovolacieho dôvodu podľa § 371 Trestného poriadku. Pokiaľ tomu tak nie je a podané dovolanie len formálne odkazuje na príslušné ustanovenie upravujúce dôvody dovolania, pritom ale v skutočnosti obsahuje argumenty stojace mimo uplatneného dovolacieho dôvodu, ide o dovolanie, ktoré treba odmietnuť podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku.

V posudzovanej veci ostatne uvedený procesný postup neprichádzal do úvahy, pretože okrem, neprípustných námietok voči skutkovým zisteniam boli v rámci, dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku uplatnené aj námietky právne. Pre záver o naplnení uplatneného dovolacieho dôvodu sú však rozhodujúce iné, než dovolateľom uplatnené právne námietky.

Okolnosť, že na rozdiel od žalovaného skutku (bod 1/ obžaloby) bola okresným súdom do skutkových zistení zahrnutá popri D. K. aj M. P. v posudzovanej veci súvisí iba sa procesným inštitútom totožnosti skutku (§ 220 ods. 1 Trestného poriadku v znení účinnom do 1. januára 2006), ktorá (totožnosť skutku) uvedenou zmenou nebola žiadnym spôsobom narušená, keďže bola zachovaná totožnosť konania i následku. Spomenutá zmena v rozhodovanej veci nemá priamy dopad na právne posúdenie skutku, z ktorého bol obvinený Mgr. K. R. uznaný za vinného.

Skutkový stav pri rozhodovaní o dovolaní opierajúcom sa o dovolací dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku je hodnotený dovoľá -cím súdom len z toho hľadiska, či skutok alebo iná okolnosť skutkovej povahy boli správne právne posúdené.

Skutok, ktorým sa obvinený uznáva za vinného, musí byť v tzv. skutkovej vete rozsudku vymedzený tak, aby zodpovedal znakom skutkovej podstaty príslušného trestného činu.

Trestného činu násilia proti skupine obyvateľov a proti jednotlivcovi podľa § 197a ods. 1 Trestného zákona v znení účinnom do 1. januára 2006, z ktorého bol obvinený Mgr. K. R. právoplatne uznaný za vinného, sa dopustil ten, kto sa inému vyhrážal usmrtením, ťažkou ujmom na zdraví alebo inou ťažkou ujmom takým spôsobom, že to mohlo vzbudiť dôvodnú obavu.

Zistený skutok bol v zhode s podanou obžalobou okresným súdom ustálený tak (pozri aj č.l. 229 - vyhlásenie rozsudku), že žiadne konkrétne zistenie nenapĺňuje ani jeden z alternatívnych znakov objektívnej stránky trestného činu podľa § 197a ods. 1 Trestného zákona (vyhrážanie sa inému usmrtením, alebo ťažkou ujmom na zdraví alebo inou ťažkou ujmom takým spôsobom, že to vzbudilo dôvodnú obavu). Uvedeným alternatívnym znakom nezodpovedá zistenie, že obvinený sa D. K. a M. P. začal vyhrážať ujmom na zdraví, čo umocnil tým, že mal v ruke presne nezistenú a nestotožnenú pušku, ktorou na nich mieril.

Len z tzv. právnej vety výroku o vine je zrejmé, že Okresný súd Trenčín považoval uvedený trestný čin za spáchaný tým, že obvinený sa inému vyhrážal ťažkou ujmom na zdraví takým spôsobom, že to mohlo vzbudiť dôvodnú obavu.

Výrok o vine z trestného činu násilia proti skupine obyvateľov a proti jednotlivcovi podľa § 197a ods. 1 Trestného zákona v znení účinnom do 1. januára 2006 mohol prichádzať do úvahy len vo vzťahu k takému skutku, súčasťou ktorého by toto vyhrážanie sa obvineného inému (iným) buď usmrtením alebo ťažkou ujmom na zdraví alebo inou ťažkou ujmom, a to takým spôsobom, že by to mohlo vzbudiť dôvodnú obavu.

V posudzovanej veci Okresný súd Trenčín ako trestný čin násilia proti skupine obyvateľov a proti jednotlivcovi podľa § 1.97a ods. 1 Trestného zákona v znení

účinnom do 1. januára 2006 posúdil skutok, súčasťou ktorého nie je žiadna zo spomenutých alternatívnych foriem, konania charakterizujúcich objektívnu stránku skutkovej podstaty uvedeného trestného činu. Skutok zistený Okresným súdom Trenčín, z ktorého bol obvinený Mgr. K. R. uznaný za vinného bol preto nesprávne právne posúdený. Na tomto nesprávnom právnom posúdení skutku spočíva aj dovolaním, obvineného napadnuté uznesenie Krajského súdu v Trenčíne z 1. októbra 2007, sp. zn. 3 To 60/2007, ktorý zamietnutím odvolania obvineného Mgr. K. R. a okresného prokurátora podľa § 256 Trestného poriadku, v znení účinnom do 1. januára 2006, ponechal výrok o vine z trestného činu násilia proti skupine obyvateľov a proti jednotlivcovi podľa § 197a ods. 1 Trestného zákona, v znení účinnom do 1. januára 2006, nedotknutý. Tým je naplnený dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku uplatnený obvineným.

Z uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku vyslovil vo výroku tohto rozsudku konštatované porušenie zákona v neprospech obvineného Mgr. K. R. a podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku zrušil jeho dovolaním napadnutý výrok uznesenia Krajského súdu v Trenčíne z 1. októbra 2007, sp. zn. 3 To 60/2007, o zamietnutí odvolania obvineného a okresného prokurátora podľa § 256 Trestného poriadku v znení účinnom do 1. januára 2006. Zároveň zrušil aj ďalšie rozhodnutia na zrušený výrok obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom, na zmenu, ku ktorej došlo zrušením., stratili podklad a podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku Krajskému súdu v Trenčíne prikázal, aby vec v potrebnom, rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

**Rozhodnutia a stanoviská vo veciach
občianskoprávnych, obchodných a správnych**

48.

ROZHODNUTIE

Podielové spoluvlastníctvo, predmetom ktorého je poľnohospodársky pozemok nachádzajúci sa mimo zastavaného územia obce, nemožno zrušiť a vyporiadať prikázaním celej nehnuteľnosti do (nového) spoluvlastníctva, pokiaľ na novovzniknuté spoluvlastnícke podiely prípadne výmera nižšia než 2 000 m² (u poľnohospodárskeho pozemku), resp. výmera nižšia ako 5 000 m² (u lesných pozemkov).

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 20. júla 2007, sp. zn. 1 Cdo 187/2006)

Okresný súd Lučenec rozsudkom z 21. októbra 2005, č. k, 9 C 147/03 — 190, zrušil podielové spoluvlastníctvo navrhovateľov 1/, 2/a odporcu 1/k nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v kat. úr. obce P., zapísanej na liste vlastníctva Správy katastra v L. č. 236 ako pare. č. .1251/2 — orná pôda vo výmere 2 722 m² a vyporiadal ho tak, že uvedenú nehnuteľnosť prisúdil (prikázal) do podielového spoluvlastníctva navrhovateľov (každému v polovici), obidvom navrhovateľom uložil povinnosť zaplatiť odporcovi I/ po 9 278,- Sk, návrh voči odporkyňi II / zamietol, navrhovateľom. 1/, 2/a odporcovi I/ uložil povinnosť nahradiť na účet Okresného súdu Lučenec trovy konania štátu v sume 6 057,- Sk do troch dní od právoplatnosti rozsudku (s tým, že navrhovatelia 1/ a 2/ musia túto povinnosť splniť spoločne a nerozdielne) a obidvom navrhovateľom a odporcovi I/ nepriznal náhradu trov konania.

Vychádzal z názoru, že návrh je dôvodný, lebo výsledkami vykonaného dokazovania bolo preukázané, že spoluvlastníci sa o zrušení a vyporiadaní spoluvlastníctva nedohodli. Poukázal najmä na zásady vyporiadania vyplývajúce z ustanovenia § 140 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ďalej na to, že výška spoluvlastníckych podielov a účelné využitie vecí sú dve hľadiská, ktoré sa pri rozhodovaní týchto vecí vždy uplatňujú (bez ohľadu na spôsob zrušenia spoluvlastníctva) a tiež aj na to, že súd pri vyporiadaní nie je viazaný žalobným návrhom. Keďže predmetom, vyporiadania spoluvlastníctva v predmetnej veci je poľnohospodársky pozemok nachádzajúci sa mimo zastavaného územia obce (na ktorý sa vzťahuje režim vyplývajúci zo zákona č. 180/1995 Z. z.), súd nerešpektoval názor súdneho znalca Ing. K. (podľa ktorého je reálna deľba možná), sporný pozemok preto nerozdelil (lebo by vznikli pozemky, z ktorých ani jeden by nedosiahol výmeru 2 000 m²), ale prikázal ho do ďalšieho spoluvlastníctva navrhovateľov 1/ a 2/. Tento spôsob vyporiadania spoluvlastníctva uprednostnil aj

pred prikázaním celej veci jednému zo spoluvlastníkov, pričom zohľadnil najmä to, že sporná parcela (č. 1251/2) sa nachádza v bezprostrednej blízkosti parc. č. 1251/11, na ktorej je postavený rodinný dom č. 45, ktorý je v spoluvlastníctve navrhovateľov 1/ 2/ a odporkyne II/ (každého z nich v 1/3), ako aj v blízkosti hospodárskej stavby (vo výlučnom vlastníctve matky navrhovateľov 1/ a 2/). Tieto okolnosti uprednostnil pred skutočnosťou, že odporca I/je väčšinovým vlastníkom spornej nehnuteľnosti. Pri rozhodovaní o primeranej náhrade vychádzal zo znaleckých posudkov Ing. M. a Ing. L., podľa ktorých bola hodnota pozemku určená sumou 23 900,- Sk, hodnota oplotenia ohodnotená na 1 000,- Sk a hodnota trvalých porastov ohodnotená na 2 936,- Sk (spolu 27 836,- Sk. z čoho 1/8 predstavuje 1 546,44 Sk). Výška náhrady, ktorú majú obidvaja navrhovatelia zaplatiť odporcovi 1/ potom predstavuje sumu 18 557,- Sk, pričom, suma pripadajúca na každého z nich činí 9 278,- Sk. Voči odporkyňi 11/ návrh zamietol, lebo táto ku dňu rozhodnutia vo veci spoluvlastníckou spornej nehnuteľnosti nebola (takže nebola v tomto spore už pasívne legitimovaná). O náhrade trov konania rozhodol podľa § 142 ods. 2 O. s. p. a o náhrade trov konania štátu podľa § 148 ods. 1 O. s. p.

Na odvolanie odporcu 1/ (vo veci samej) Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom z 22. februára 2006, č. k. 17 C 1406 — 223, rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil, navrhovateľom nepriznal náhradu trov odvolacieho konania a proti svojmu rozsudku pripustil dovolanie. Rovnako (vo veci samej) sa v celom, rozsahu stotožnil, s názorom súdu prvého stupňa, najmä pokiaľ ide o aplikáciu ustanovenia § 23 ods. 1 v spojení s ustanovením § 21 ods. 1 zákona č. 180/1995 Z. z., ktorú v rámci konania o zrušenie podielového spoluvlastníctva nebolo možné opomenúť a v dôsledku ktorej spornú nehnuteľnosť nebolo možné reálne rozdeliť aj napriek tomu, že v zmysle vykonaného znaleckého dokazovania je reálne deliteľná. Na druhej strane, nestotožnil sa s názorom odporcu I/, v zmysle ktorého v predmetnej veci je daný dôvod hodný osobitného zreteľa, pre ktorý nemožno podielové spoluvlastníctvo zrušiť a návrh na jeho zrušenie zamietnuť. Keďže posúdenie, či vzhľadom na ustanovenie § 22 až 24 zákona č. 180/1995 Z. z. možno vyporiadať podielové spoluvlastníctvo (predmetom ktorého je pozemok nachádzajúci sa v extraviláne obce) ponechaním podielov, ktoré vyjadrením výmery nedosahujú 2 000 m², považoval za otázku zásadného právneho významu, pripustil proti svojmu rozhodnutiu dovolanie v zmysle ustanovenia § 238 ods. 3 O. s. p.

Proti tomuto rozhodnutiu podal odporca 1/ dovolanie. Navrhol, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil (bez ďalšieho) z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci; vydaný rozsudok považoval za protizákonný a protiústavný. Uviedol, že boli porušené ustanovenia § 22, 23, ale aj § 24 zákona č. 180/1995 Z. z., lebo týra, že súdy spornú nehnuteľnosť prikázali do spoluvlastníctva navrhovateľov 1/ a 2/, sa nič nevyriešilo, iba on bol pozbavený

vlastníctva (resp. spoluvlastníctva k spornej nehnuteľnosti). Totiž, vytvorením ďalšieho spoluvlastníctva (v prospech navrhovateľov 1/ a 2/ - každému v polovici) sa dosiahol stav, že z výmery 2 722 m² by na každého z nich pripadla výmera 1 361 m², čo je v rozpore s citovanými zákonnými ustanoveniami, lebo sa vytvorili podiely menšie ako 2 000 m². Za týchto okolností sa malo postupovať v zmysle druhého odseku ustanovenia § 142 Občianskeho zákonníka a návrh na zrušenie podielového spoluvlastníctva zamietnuť z dôvodov hodných osobitného zreteľa. V tejto súvislosti poukázal aj skutočnosť, že súdmi uskutočnené zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva je v rozpore s dobrými mravmi (§ 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka).

Navrhovatelia 1/ a 2/, ako aj odporkyňa 11/ sa v dovolacom konaní nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.) proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 3 O. s. p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a O. s. p.) preskúmal rozsudok odvolacieho súdu v rozsahu vyplývajúcom z ustanovenia § 242 ods. 1 O. s. p. a dospel k záveru, že dovolanie odporcu .1/ je dôvodné.

Z o d ô v o d n e n i a :

Predmetom konania je zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva v zmysle ustanovenia § 142 ods. 1 Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorého ak nedôjde k dohode, zruší spoluvlastníctvo a vykoná vyporiadanie na návrh niektorého spoluvlastníka súd. Prihliadne pritom na veľkosť podielov a účelne využitie veci. Ak je to možné, rozdelí súd vec medzi spoluvlastníkov podľa výšky podielov. Ak nie je rozdelenie veci dobre možné, prikáže vec za primeranú náhradu jednému alebo viacerým spoluvlastníkom, prihliadne pritom na to, aby sa vec mohla účelne využiť. Ak vec žiadny zo spoluvlastníkov nechce, súd nariadi jej predaj a výťažok rozdelí podľa podielov.

Citované zákonné ustanovenie ustanovuje tak výpočet spôsobov zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva, ako aj poradie týchto spôsobov vyporiadania, ktoré je pre súd záväzná. Právna úprava však pri zrušení a vyporiadaní spoluvlastníctva nepochybne dáva prednosť dohode spoluvlastníkov, v ktorej majú možnosť dohodnúť si niektorý zo spôsobov vysporiadania uvedených v § 142 Občianskeho zákonníka, prípadne ich kombináciu, pričom spôsob vyporiadania by mal viesť k vyriešeniu všetkých vzťahov, ktoré sa vytvorili medzi podielovými spoluvlastníkmi v súvislosti s existenciou spoluvlastníctva. Vychádza zo zásady, že nikto nemôže byť nútený, aby zotrval v spoluvlastníctve.

V dovolacím konaní treba vyriešiť otázku zásadného právneho významu spočívajúceho v tom, či so zreteľom na ustanovenia § 22 až 24 zákona č. 180/1995 Z. z. možno podielové spoluvlastníctvo, ktorého predmetom je poľnohospodársky pozemok nachádzajúci sa mimo zastavaného územia obce zrušiť a vyporiadať aj ponechaním podielov, výmery ktorých nedosahujú 2 000 m².

V záujme zamedzenia drobenia poľnohospodárskych pozemkov a lesných pozemkov nachádzajúcich sa mimo zastavaného územia obce možno pri prechode alebo prevode vlastníctva k nim postupovať len podľa tohto zákona (§ 21 ods. 1 zákona č. 180/1995 Z. z.).

Ak tento zákon, neustanovuje inak, nemôže na základe právneho úkonu alebo rozhodnutia súdu o vyporiadaní spoluvlastníctva alebo rozhodnutia o dedičstve vzniknúť rozdelením jestvujúcich pozemkov uvedených v § 21 ods. 1 pozemok menší ako 2 000 m², ak ide o poľnohospodársky pozemok, alebo pozemok menší ako 5 000 m², ak ide o lesný pozemok (§ 23 ods. 1 zákona č. 180/1995 Z. z.)

Ak sa dedičia nevyporiadajú o dedičstve pozemkov uvedených v § 21 ods. 1 v súlade s podmienkami uvedenými v odseku 1, alebo ak v dôsledku týchto podmienok súd nemôže potvrdiť nadobudnutie dedičstva podľa dedičských podielov, súd rozhodne, že pozemky nadobúdajú dedičia, u ktorých sú najlepšie predpoklady na ich obhospodarovanie. Súd rozhodne aj o povinnosti nadobúdateľa pozemku vyporiadať sa s ostatnými dedičmi (§ 23 ods. 2 zákona č. 180/1995 Z. z.).

Podmienky uvedené v odsekoch 2 až 5 platia aj na vyporiadanie spoluvlastníkov, ak o ich vyporiadaní rozhodol súd (§ 23 ods. 7 zákona č. 180/1995 Z. z.)

Ak majú na základe právneho úkonu alebo rozhodnutia súdu o vyporiadaní spoluvlastníctva alebo rozhodnutia o dedičstve vzniknúť k jestvujúcim pozemkom uvedeným v § 21 ods. 1 spoluvlastnícke podiely, platia podmienky uvedené v § 22 a 23 (§ 24 ods. 1 zákona č. 180/1995 Z. z.).

Účelom zákona č. 180/1995 Z. z. vo všeobecnosti je zamedzenie nežiaduceho stavu, ktorý spočíva v drobení poľnohospodárskych a lesných pozemkov. Dôvodom tejto právnej úpravy je snaha vedúca k zabezpečeniu funkčnosti poľnohospodárskej a lesnej výroby; preto v zmysle vyššie citovaných ustanovení zákona č. 180/1995 Z. z. dochádza k obmedzeniu nielen vlastníkov takýchto pozemkov v podobe obmedzenia ich zmluvnej voľnosti v rámci ich právnych úkonov, ale aj k obmedzeniu súdu v spôsobe rozhodnutia či už v rámci konania o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva, alebo v konaní o dedičstve. Toto obmedzenie spočíva v tom, že ani právnym úkonom vlastníka takejto nehnuteľnosti, ani rozhodnutím súdu, ktorý o takejto nehnuteľnosti rozhoduje,

nemôže vzniknúť poľnohospodársky pozemok menší ako 2 000 m² a lesný pozemok menší ako 5 000 m².

Vychádzajúc z citovaných ustanovení zákona č. 180/1995 Z. z. a po súčasnom zohľadnení ustanovenia § 142 ods. 1 Občianskeho zákonníka, z ktorého nepochybne vyplýva zásada, že nikto nemôže byť spravodlivo nútený zotrvať v spoluvlastníckom vzťahu a z nej vyplývajúce právo každého spoluvlastníka podať na súd návrh na zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva, vyvstáva do popredia otázka, či aplikáciou vyššie citovaných ustanovení zákona č. 180/1995 Z. z. nedôjde k obmedzeniu vlastníckeho práva, čo by v konečnom dôsledku mohlo znamenať rozpor najmä s článkom 20 Ústavy Slovenskej republiky a tiež aj rozpor s ustanoveniami iných medzinárodných dokumentov v otázkach práva vlastníť majetok a disponovať s ním. V odpovedi na ňu však treba vychádzať z toho, že ako Ústava Slovenskej republiky, tak aj medzinárodné dokumenty (najmä Dodatkový protokol k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd — či. 1) umožňujú prijatie zákona, ktorým sa upravuje užívanie majetku, ak je splnený všeobecný záujem na prijatí takéhoto zákona. Keďže obmedzenia vyplývajúce z citovaných ustanovení zákona č. 180/1995 Z. z. nemajú povahu vyvlastnenia (lebo zasahujú do vlastníckeho práva len v podobe obmedzenej dispozície s ním), možno vyvodíť záver, že nie sú v rozpore s ústavnými zásadami upravujúcimi samotnú ochranu vlastníckeho práva. Rovnako nie je v rozpore ani s ustanoveniami upravujúcimi jeho obmedzenia, lebo je daná existencia verejného záujmu spočívajúca v nadmernom a neúnosnom stupni, rozdrobenosti pozemkového vlastníctva v Slovenskej republike; tento stav si nepochybne vyžaduje obmedzenie ďalšieho drobenia poľnohospodárskej a lesnej pôdy nachádzajúcej sa mimo zastavaného územia obce a zabezpečenie funkčnosti poľnohospodárskej a lesnej výroby. Konkurenciu ochrany dispozičného práva vlastníka s predmetom vlastníctva so zabezpečením funkčnosti poľnohospodárskych a lesných pozemkov treba nepochybne vyriešiť v prospech zabezpečenia funkčnosti uvedených pozemkov, lebo v tomto prípade ide o ochranu verejného záujmu, ktorý prevažuje individuálny záujem vlastníka, resp. spoluvlastníka veci. Túto situáciu však nemožno považovať za dôvod hodný osobitného zreteľa v zmysle ustanovenia § 142 ods. 2 Občianskeho zákonníka; v tomto smere sa dovolací súd nestotožňuje s názorom dovolateľa, ktorý uviedol vo svojom dovolaní.

Vychádzajúc z požiadavky, že jednotlivé ustanovenia zákona nemožno vykladať jednotlivo, ale vždy vo vzájomnej súvislosti s ďalšími ustanoveniami a tiež aj s ohľadom na cieľ príslušného zákona, možno vyvodíť záver, že obmedzenia vyplývajúce najmä z ustanovenia § 23 ods. 1 zákona č. 180/1995 Z. z. sa vzťahujú nielen na pozemky uvedené v § 21 ods. 1 citovaného zákona (ktoré by mohli vzniknúť na základe právneho úkonu), ale aj na prípadný spoluvlastnícky

podiel, ktorý by mohol vzniknúť buď na základe právneho úkonu alebo na základe rozhodnutia súdu.

So zreteľom na vyššie uvedené, v odpovedi na otázku riešenú v dovolacom konaní treba uviesť, že podielové spoluvlastníctvo, ktorého predmetom je poľnohospodársky pozemok nachádzajúci sa mimo zastavaného územia obce, nemožno zrušiť a vyporiadať prikázaním celej nehnuteľnosti do (nového) spoluvlastníctva, pokiaľ na novovzniknuté spoluvlastnícke podiely pripadne výmera nižšia než 2 000 m² (u poľnohospodárskeho pozemku), resp. výmera nižšia ako 5 000 m² (u lesných pozemkov).

Pri zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva v predmetnej veci bolo relevantné zistenie, u ktorého zo spoluvlastníkov sú najlepšie predpoklady na obhospodarovanie pozemkov, ktoré sú predmetom podielového spoluvlastníctva podľa § 23 ods. 2 zákona č. 180/1995 Z. z.; toto ustanovenie totiž treba (podľa výslovného znenia zákona) použiť nielen v konaní o dedičstve, ale aj v konaní o vyporiadaní spoluvlastníctva (§ 23 ods. 7 zákona č. 180/1995 Z. z.).

Vzhľadom na to, že odvolací súd a súd prvého stupňa sa riadili právnym názorom, ktorý dovolací súd považuje za nesprávny a v dôsledku toho aj nesprávne rozhodli, zrušil Najvyšší súd Slovenskej republiky nielen dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu (§ 243b ods. 1, časť za bodkočiarkou O. s. p.), ale aj rozsudok súdu prvého stupňa (§ 243b ods. 2, veta druhá O. s. p.) a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

V novom rozhodnutí rozhodne súd (ktorého rozhodnutie bob zrušené) znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O. s. p.).

49.

ROZHODNUTIE

Zákonná fikcia doručenia podľa § 48 ods. 3 O. s. p. sa neuplatní v prípade doručenia písomnosti advokátovi, ktorý je zástupcom účastníka, konania.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. januára 2008, sp. zn. I Cdo 88/2007)

Okresný súd Liptovský Mikuláš rozsudkom z 13 novembra 2006, č. k. 8 C 89/2005 - 70, uložil žalovaným 1/ a 2/ povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobkyni 300,- Sk spolu s úrokom, z omeškania vo výške 13 % ročne od 1.4. augusta 2003 do zaplatenia a vo zvyšku žalobu zamietol. Žalobkyni uložil povinnosť zaplatiť trovy právneho zastúpenia žalovaného 1/23 808,50,- Sk a trovy právneho zastúpenia žalovaného 2/23 797,- Sk k rukám ich právnych zástupcov do troch dní od právoplatnosti rozsudku a vedľajšiemu účastníkovi náhradu trov konania nepriznal.

Krajský súd v Žiline rozhodol o odvolaniach žalovaných 1/ a 2/(smerujúcich len do trov konania) a o odvolaní žalobkyne uznesením z 27. apríla 2007, sp. zn. 9 Co 58/2007, tak, že potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o náhrade trov konania žalovaným 1/ a 2/ s tým, že v ostatnej časti rozsudok súdu prvého stupňa zostáva nedotknutý a odvolanie žalobkyne odmietol. Žalovaným 1/ a 2/ náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Odmietnutie odvolania žalobkyne, ktorá navrhovala zrušiť rozsudok súdu prvého stupňa a vec mu vrátiť na ďalšie konanie, odôvodnil záverom, o jeho oneskorenom podaní [§ 218 ods. 1 písm. a) O. s. p.]. Vychádzal z názoru, že advokát je pri poskytovaní právnych služieb fyzickou osobou oprávnenou podnikat', resp. vykonávať slobodné povolanie podľa zákona o advokácii, a preto sa na neho vzťahuje úprava o doručovaní uvedená v ustanovení § 48 ods. 3 O. s. p. Uvedol, že doručenie rozsudku súdu prvého stupňa na adresu advokáta žalobkyne bolo vykonané 29. decembra 2006, zopakované 2. januára 2007 a zásielka bola po uložení na pošte vrátená späť súdu 9. januára 2007, preto podľa fikcie doručenia zásielky uvedenej v § 48 ods. 3 O. s. p. považuje sa táto zásielka za doručení advokátovi žalobkyne 13. januára 2007 a odvolanie žalobkyne, doručené súdu 13. februára 2007, bolo podané po uplynutí 15-dňovej lehoty (§ 204 ods. 1 O. s. p.).

Proti uvedenému uzneseniu odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa, ktorá navrhla napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť Krajskému súdu v Žiline na ďalšie konanie. Prípustnosť a dôvod dovolania vyvodzovala z toho, že rozhodnutie, proti ktorému smeruje, bolo vydané v konaní postihnutom vadou

uvedenou v § 237 písm. f) O. s. p. Tvrdila, že krajský súd jej odňal možnosť konať pred súdom, tým, že jej odvolanie nesprávne odmietol ako oneskorene podané. Namietala, že jej právny zástupca 19. decembra 2006 oznámil na súde prvého stupňa, že v dňoch od 19. decembra 2006 do 14. januára 2007 jeho advokátska kancelária so sídlom v L. M. bude z dôvodov vianočných sviatkov a čerpania dovolenky zatvorená, a napriek tomuto oznámeniu došlo k doručovaniu rozsudku súdu prvého stupňa na adresu sídla advokátskej kancelárie jej zástupcu, kde v tom čase z uvedených dôvodov nikto nemohol žiadnu zásielku prevziať. Rozsudok súdu prvého stupňa následne bol doručený 29. januára 2007 a žalobkyňa proti nemu v zákonom stanovenej lehote podala odvolanie.

Žalovaný 1/a2/sa k dovolaniu žalobkyne nevyjadřili.

Vedľajší účastník na strane žalovaných, navrhol dovolanie žalobkyne zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O. s. p.) skúmal najskôr to, či jeho opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré ním možno napadnúť.

Z o d ť o d n e n i a :

Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O. s. p.).

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol uznesením. Ale dovolanie smeruje proti rozhodnutiu vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak sa ním napadá zmeňujúce uznesenie odvolacieho súdu (§ 239 ods. 1 O. s. p.), alebo potvrdzujúce uznesenie, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu [§ 239 ods. 2 písm. a) O. s. p.], alebo ak ním bolo potvrdené buď uznesenie súdu prvého stupňa o návrhu na zastavenie 'výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia [§ 239 ods. 2 písm. b) O. s. p.] alebo uznesenie súdu prvého stupňa o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky [§ 239 písm. c) O. s. p.]. Žalobkyňou je napadnuté uznesenie odvolacieho súdu o odmietnutí odvolania, teda rozhodnutie, ktoré nevykazuje znaky žiadneho z vyššie uvedených uznesení. Jej dovolanie podľa § 239 ods. 1 a 2 O. s. p. preto prípustné nie je.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 O. s. p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom, niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O. s. p., neobmedzil sa dovolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 239 O. s. p., ale komplexne sa zaoberal otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a) až g) O. s. p. (t. j. či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu a spôsobilosti účastníka, riadneho zastúpenia procesné nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípadne nedostatku návrhu na začatie konania tam, kde konanie mohlo začať len na takýto návrh, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a rozhodovania vylúčeným sudcom či súdom nesprávne obsadeným). So zreteľom na žalobkyňou tvrdenú procesnú vadu zameral sa osobitne na otázku splnenia podmienok dovolania podľa ustanovenia § 237 písm. f) O. s. p.

Pod odňatím možnosti pred súdom konať [§ 237 písm. f) O. s. p.] treba rozumieť taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Za takýto postup odnímajúci účastníkovi možnosť pred súdom konať a zakladajúci prípustnosť dovolania podľa uvedeného ustanovenia, treba považovať aj odmietnutie odvolania podľa § 218 ods. 1 písm. a) O. s. p. v prípade, že podmienky preň. neboli splnené, nakoľko odvolanie bolo podané v zákonom stanovenej lehote.

V prejednávanej veci dovolateľka napáda záver odvolacieho súdu o oneskorenosti jej odvolania proti rozsudku Okresného súdu Liptovský Mikuláš z 13. novembra 2006, č. k. 8 C 89/2005 - 70, a namieta, že súd prvého stupňa nemal jej advokátovi rozsudok doručovať v čase od 19. decembra 2006 do 14. januára 2007, lebo advokát súdu oznámil, že v tom čase jeho advokátska kancelária bude zatvorená z dôvodu vianočných sviatkov a čerpania dovolenky. Námietka dovolateľky o chybnom postupe súdu prvého stupňa, ktorý videla v nesplnení žiadosti jej advokáta o nedoručovanie rozsudku, nie je opodstatnená. Z obsahu spisu vyplýva, že advokát žalobkyne oznámil 19. decembra 2006 súdu prvého stupňa, že v uvedenom čase a z uvedených dôvodov bude jeho kancelária v L. M. zatvorená a zároveň požiadal, aby v tomto období neboli vytyčené žiadne pojednávania a nedoručovali sa zásielky jeho kancelárii (č. l. 120 spisu); tento oznam vo forme správy pre zamestnancov súdu prvého stupňa je na č. l. 86 spisu. Pokyn sudkyne súdu prvého stupňa na opísanie rozsudku a jeho doručenie je z 18. decembra 2006 a k vyexpedovaniu rozsudku došlo 28. decembra 2006 (č. l. 68 spisu). Tým, že súd prvého stupňa doručoval rozsudok advokátovi žalobkyne napriek jeho uvedenému oznamu o zatvorení kancelárie od 19. decembra 2006 do 14. januára 2007 a žiadosti o nedoručovanie písomností v tomto čase, nebolo nijako dotknuté právo žalobkyne konať pred súdom. Jej zástupca v súlade s § 25

ods. 3 O. s. p. mal možnosť dať sa zastupovať iným advokátom, ktorý by za neho v čase uzatvorenia kancelárie preberal súdne zásielky a činil aj príslušné procesné úkony. Nemožno tiež opomenúť ani úpravu zakotvenú v § 158 ods. 4 O. s. p., ktorá ukladá súdu v príslušných lehotách nielen rozsudok vyhotoviť, ale aj odoslať.

Napriek dosiaľ uvedenému, je záver odvolacieho súdu o oneskorenosti podania odvolania žalobkyne proti rozsudku súdu prvého stupňa chybný. Odvolací súd totiž mylne vyložil ustanovenie § 48 ods. 3 O. s. p., dospejúc k nesprávnemu názoru o možnosti jeho aplikácie aj na prípad doručovania písomností advokátovi ako zástupcovi účastníka konania.

Podľa § 48 ods. 3 O. s. p. ak nie je možné doručiť písomnosť fyzickej osobe oprávnenej podnikateľ na adresu jej miesta podnikania uvedenú v obchodnom registri alebo v inom registri, v ktorom je zapísaná, a jej iná adresa nie je súdu známa, písomnosť sa považuje po troch dňoch od vrátenia nedoručenej zásielky súdu za doručenú, a to aj vtedy, ak sa fyzická osoba oprávnená podnikateľ o tom nedozvie.

Citované ustanovenie o zákonnej fikcii doručenia písomností charakterizuje adresáta písomností ako fyzickú osobu oprávnenú podnikateľ. Táto úprava (§ 48 ods. 3 O. s. p.) spolu s úpravou fikcie doručenia písomností právnickej osobe (§ 48 ods. 2 O. s. p.) ako osobitný spôsob doručenia bola do Občianskeho súdneho poriadku s účinnosťou od 1. januára 2002 zavedená zákonom č. 501/2001 Z. z. Účel touto novelou zavedenej fikcie je vysvetlený v dôvodovej správe: uvoľniť umŕtvené prostriedky v obchodných sporoch a zrýchliť súdne konanie, keďže veľké množstvo konaní nemožno skončiť len preto, že nemožno doručiť písomnosti súdu právnickým osobám alebo fyzickým osobám. - podnikateľom. Tento aspekt uvedenej novely Občianskeho súdneho poriadku nesledujúci otázku doručovania písomností, advokátom ako zástupcom účastníkov konania, nemožno pri teleologickom výklade ustanovenia § 48 ods. 3 O. s. p. prehliadnuť.

Advokát v občianskom súdnom konaní vystupuje ako profesionálny zástupca účastníka konania a tomu zodpovedá rozsah jednotlivých úprav v Občianskom súdnom poriadku naň sa vzťahujúcich (porovnaj napr. § 5, § 25, § 30, § 31, § 48 ods. 4, § 241 ods. 1). Advokáta preto nemožno stotožniť s pojmom fyzickej osoby oprávnenej podnikateľ ako je uvedený v § 48 ods. 3 O. s. p. To platí aj napriek tomu, že činnosť advokáta pri výkone jeho povolania ako taká je podnikaním v zmysle § 2 ods. 2 písm. c) Obchodného zákonníka. Hoci v ustanovení § 48 ods. 4 O. s. p. je upravený iba okruh osôb oprávnených prijať písomnosť adresovanú advokátovi (ktorá úprava pred novelou O. s. p. vykonanou zákonom č. 501/2001 Z. z. sa nachádzala v § 48 ods. 2), je evidentné, že ak by zákonodarca mienil vzťahovať ustanovenie o doručovaní písomností podľa § 48 ods. 3 O. s. p. (možnosť

doručenia podľa tam uvedenej fikcie) aj na advokáta ako zástupcu účastníka konania, tak túto skutočnosť by výslovné musel v zákone aj uviesť.

Keďže v prípade doručovania rozsudku súdu prvého stupňa advokátovi žalobkyne zákonná fikcia doručenia podľa § 48 ods. 3 O. s. p. sa neuplatňuje, odvolacia lehota proti tomuto rozsudku začala plynúť až v nadväznosti na faktické prevzatie zásielky s rozsudkom zástupcom žalobkyne, ku ktorému došlo 29. januára 2007. Odvolanie žalobkyne, ktoré podal jej zástupca na súde prvého stupňa 13. februára 2007, bolo preto podané včas. Pokiaľ odvolací súd napriek tomu odmietol opravný prostriedok žalobkyne ako oneskorene podaný podľa § 218 ods. 1 písm. a) O. s. p., odňal jej možnosť pred súdom konať a umožnil; preskúmanie správnosti prvostupňového rozhodnutia na základe jej odvolania [§ 237 písm. i) O. s. p.].

Výskyt niektorej z väd uvedených v § 237 O. s. p. zakladá v každom prípade prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu vydanému v takto postihnutom konaní; zároveň je ale tiež samostatným dôvodom, pre ktorý dovolací súd musí napadnuté rozhodnutie zrušiť (§ 243b ods. 1 O. s. p.), lebo takéto rozhodnutie nemožno považovať za správne. So zreteľom na túto vadu Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté uznesenie odvolacieho súdu v celom rozsahu f§ 242 ods. 2 písm. b) O. s. p.] zrušil podľa § 243b ods. 1 O. s. p. a vec vrátil Krajskému súdu v Žiline na ďalšie konanie (§ 243b ods. 2 O. s. p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 tretia veta O. s. p.).

50.

ROZHODNUTIE

Smrťou povinnej osoby prechádza povinnosť zodpovedajúca riadne uplatnenému reštitučnému nároku (§ 5 ods. 1, ods. 4 zákona č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách) na jej právneho nástupcu.

Obmedzenie vydania veci vyplývajúce z ustanovenia § 8 ods. 4 zákona o mimosúdnych rehabilitáciách sa nevzťahuje na pozemky v držbe fyzickej osoby, ktorá právo osobného užívania k nim získala v súvislosti s nadobudnutím vlastníckeho práva k stavbe na ňom stojacej a za podmienok uvedených v ustanovení § 4 ods. 2 zákona o mimosúdnych rehabilitáciách. Takéto obmedzenie sa nevzťahuje ani na príľahlý pozemok, ktorý so zastavaným pozemkom tvorí jeden funkčný celok.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. januára 2008, sp. zn. 1 MCdo 10/2006)

Okresný súd Žilina rozsudkom z 23. marca 2005, č. k. 12 C 473/92 — 436, uložil odporcom .1/ až 111/ povinnosť vydať navrhovateľom 1/ až 3/ nehnuteľnosti nachádzajúce sa v kat. úz., zapísané v PK vo vl. č. 543 pod pare. č. 233/20 — dom č. 125 vo výmere 1 012 m², č. 233/21 — roľa vo výmere 78 m², ktorým v K. ú. Ž. zodpovedajú nehnuteľnosti zapísané na LV č. 366 pre katastrálne územie R. T. - pare. č. 81/1 - zastavaná plocha vo výmere 1 096 m² spolu s rodinným domom, č. 125, pare. č. 81/2 — záhrada vo výmere 236 m² do troch dní od právoplatnosti, rozsudku. Návrh o uloženie povinnosti spísať dohodu o vydaní nehnuteľností zamietol, odporcom 1/ až III/ uložil povinnosť nahradiť trovy konania — navrhovateľke 2/ v sume 2 500,- Sk, navrhovateľom 1/- 3/ v sume 178 688,- Sk na účet JUDr. J. H., ako aj povinnosť zaplatiť na účet Okresného súdu Žilina súdny poplatok v sume 200 000,- Sk a nahradiť trovy konania štátu v sume 35 198,- Sk, všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

Súd prvého stupňa vychádzal z názoru, že v časti týkajúcej sa povinnosti vydať sporné nehnuteľnosti je návrh dôvodný, keď výsledkami vykonaného dokazovania bolo preukázané, že sporné nehnuteľnosti prešli na štát znárodnením vykonaným v rozpore s vtedy platnými zákonnými predpismi v zmysle ustanovenia § 6 ods. 1 písm. k) zákona č. 87/1991 Zb. v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o mimosúdnych rehabilitáciách“) a že

odporcovia sporné nehnuteľnosti nadobudli od štátu taktiež v rozpore s vtedy platnými predpismi a na základe protiprávneho zvýhodnenia, ktoré spočívalo v neprimeranom znížení kúpnej ceny, za ktorú nehnuteľnosti nadobudli do svojho

vlastníctva (§ 4 ods. 2 zákona o mimosúdnych rehabilitáciách). Konštatoval, že boli splnené aj ďalšie zákonné predpoklady pre vydanie týchto nehnuteľností (§ 3 a § 5 zákona o mimosúdnych rehabilitáciách). Uviedol, že sporné nehnuteľnosti nikdy neslúžili prevádzke znárodneného a zoštátneného podniku právneho predchodcu navrhovateľov Ing. J. K., lebo išlo o nehnuteľnosti, ktoré slúžili potrebám rodiny. Odporkyňa II/, ako manželku súrodenca povinnej - odporkyne III/, považoval za osobu povinnú v zmysle § 116 Občianskeho zákonníka. Vo vzťahu k pozemkom, ktoré sú predmetom konania, uviedol, že ustanovenia § 8 ods. 4 zákona o mimosúdnych rehabilitáciách vyložil tak, že sa nevydáva pozemok, na ktorom bolo právo osobného užívania a stavba zriadená až po prevzatí štátom. Návrh, na uloženie povinnosti, uzavrieť dohodu o vydaní nehnuteľností, ako nadbytočný, zamietol a o náhrade trov účastníkov a trov konania štátu rozhodol podľa ustanovení § 142 ods. 1 a § 148 ods. 1 O. s. p.

Na odvolanie odporcov I /, II / a III / Krajský súd v Žiline rozsudkom z 5. decembra 2005, sp. zn. 8 Co 405/05, rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti (týkajúcej sa povinnosť vydať spornú nehnuteľnosť) potvrdil a odporcom 3/ až 111/ uložil povinnosť spoločne a nerozdielne nahradiť navrhovateľom trov konania v sume 24 287,- Sk na účet ich právneho zástupcu do troch dní; vo výroku, ktorým bol návrh na uloženie povinnosti spísať dohodu o vydaní nehnuteľností zamietnutý, zostal rozsudok súdu prvého stupňa nedotknutý. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s právnym názorom, súdu prvého stupňa. Z dôvodov jeho rozhodnutia (okrem iného) uviedol, že zo znaleckých posudkov Ing. P. R., ako aj z kontrolného znaleckého posudku Ústavu súdneho znalectva S. t. u. v B. jednoznačne vyplýva, že pri stanovení hodnoty nehnuteľností došlo k výraznému zníženiu kúpnej ceny, na ktorom základe možno konštatovať, že právní predchodcovia odporcov, ako aj odporkyňa III/ boli pri nadobudnutí nehnuteľností od štátu protiprávne zvýhodnení. Námietku odporcov spočívajúcu v tom, že sporné nehnuteľnosti nenadobudli od štátu, nepovažoval za dôvodnú, lebo osoby, ktoré v konečnom dôsledku vec nadobudli, boli osobami blízkymi vo vzťahu k osobám, od ktorých tieto nehnuteľnosti nadobúdali. Odvolací súd neprihliadol ani na ďalšiu námietku odporcov týkajúcu sa zmeny stavebno-technického charakteru nehnuteľností, lebo k takejto zmene nedošlo ani jej prestavbou na dva samostatné dvojizbové byty; týmto spôsobom sa len čiastočne upravil pôvodný architektonický zámer dvojpodlažného rodinného domu. Zmenu vo výmerách nehnuteľností (pozemkovej knihe a v katastri) nepovažoval za relevantnú, lebo pozemková kniha nezodpovedala za výmeru nehnuteľností a ani zo strany odporcov neboli navrhnuté žiadne dôkazy, z ktorých by vyplývalo, že sporné nehnuteľnosti (v súčasnosti vedené na LV č. 366) nadobudli iným spôsobom, než prevodom od štátu. O trovách konania rozhodol podľa ustanovenia § 142 ods. 1 v spojení s ustanovením § 224 ods. 1 O. s. p.

Proti rozsudku súdu prvého stupňa (okrem zamietajúcej časti týkajúcej sa výroku o uložení povinnosti spísať dohodu o vydaní veci), ako aj proti rozsudku odvolacieho súdu v časti, ktorou tento súd rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil a rozhodol o náhrade trov účastníkov konania, podal mimoriadne dovolanie generálny prokurátor Slovenskej republiky (§ 243e ods. 1 O. s. p.) z dôvodu, že rozhodnutia súdov spočívajú v nesprávnom právnom posúdení veci [§ 243f ods. 1 písm. c) O. s. p.] a taktiež preto, že konanie bolo postihnuté inými vadami, ktoré majú za následok nesprávne rozhodnutie vo veci [§ 243f ods. 1 písm. c) O. s. p.]. Navrhol, aby dovolací súd rozhodnutia súdov zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. V odôvodnení mimoriadneho dovolania poukázal na ustanovenia § 4 ods. 2, § 6 ods. 1 písm. k), § 8 ods. 4 zákona o mimosúdnych rehabilitáciách, ďalej na ustanovenia § 2 ods. 1 písm. a), § 2 ods. 2, § 4 ods. 3, § 5 ods. 1 písm. a), § 6 ods. 1, § 7 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch v znení účinnom do 28 apríla 1993, na ustanovenie § 4 ods. 2 písm. n) tohto zákona v znení účinnom do 31. augusta 2005 a napokon aj na ustanovenia § 157 ods. 2 O. s. p. a vyslovil názor, podľa ktorého ustanovenie § 8 ods. 4 zákona o mimosúdnych rehabilitáciách nevytvára priestor na rozlišovanie medzi pozemkami, ku ktorým bolo zriadené právo osobného užívania pozemkov na pozemky, na ktorých vydávaná stavba stála a pozemkami, na ktorých (naopak) stavba nestála. Predpokladom pre vydanie veci v zmysle § 4 ods. 2 zákona o mimosúdnych rehabilitáciách je skutočnosť, že nadobúdatelia spornú vec nadobudli buď v rozpore s vtedy platnými predpismi alebo na základe protiprávneho zvýhodnenia. Pokiaľ súdy vyvodili záver, podľa ktorého pri prevode vlastníckeho práva zo štátu na K. G., jeho manželku M. a na M. G. došlo k neprimeranému zvýhodneniu uvedených nadobúdateľov, ktoré spočívalo v neprimeranom znížení kúpnej ceny, opomenuli zohľadniť skutočnosť, že cena určená v znaleckom posudku Ing. J. H. bola len podkladom pre stanovenie výslednej kúpnej ceny predmetného domu. V konaní však bolo treba skúmať, či kúpna cena domu, ako aj hodnota stanovená v zmluve o zriadení práva osobného užívania pozemku znamená protiprávne zvýhodnenie nadobúdateľov. Keďže z výsledkov vykonaného dokazovania vyplýva, že (bývalý) Okresný národný výbor korigoval cenu určenú spomínaným znaleckým posudkom, bolo povinnosťou súdov preskúmať súlad výslednej kúpnej ceny, ako aj úhrady za zriadenie práva osobného užívania pozemku s vtedy platnými právnymi predpismi. Aj za predpokladu, že by nadobúdatelia sporných nehnuteľností zvýhodnení boli, súdy mali objasniť aj protiprávnosť takéhoto zvýhodnenia. Ak súdy nekonkretizovali právne predpisy, s ktorými bola kúpna cena v rozpore, ich rozhodnutia sú v tomto smere nepreskúmateľné. Vo vzťahu k hodnote zriadenia práva osobného užívania pozemku súdy konštatovali, že cena tohto práva bola v súlade s vtedy platnými právnymi predpismi. Za tejto situácie nebola splnená podmienka vyplývajúca z ustanovenia § 4 ods. 2 zákona o mimosúdnych rehabilitáciách spočívajúca v protiprávnom zvýhodnení. Vytýkal súdom, že nezohľadnili skutočnosť, že právni predchodcovia odporcov pozemok

získali na základe samostatného nadobúdacieho titulu, t. j. na základe dohody registrovanej pod sp. zn. R II 11/76. So zreteľom na to, podmienku protiprávneho zvýhodnenia nemožno skúmať vzájomne s kúpnu cenou domu. Keďže súdy obidvoch, stupňov sa nevysporiadali s protiprávnosťou zvýhodnenia nadobúdateľov v súvislosti s kúpnu cenou domu a napriek ich záveru o súlade dohody o zriadení práva osobného užívania pozemku rozhodli o jeho vydaní, vyslovil generálny prokurátor názor, že konanie je postihnuté vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci [§ 243f ods. 1 písm. b) O. s. p.]. K okruhu povinných osôb uviedol, že zákon o mimosúdnych rehabilitáciách je vo vzťahu k Občianskemu zákonníku špeciálnym predpisom, z ktorého okruh povinných osôb jednoznačne vyplýva a ktorý už ďalej rozširovať nemožno. Pokiaľ teda odporkyňa III/ (M. J., rod. G.) získala polovicu v sporných nehnuteľnostiach dedením po svojich rodičoch (po K. G. a M. G.), nemožno ju považovať za osobu povinnú v zmysle ustanovenia § 4 ods. 2 zákona o mimosúdnych rehabilitáciách, lebo sporné nehnuteľnosti nezískala prevodom vlastníctva, ale jeho prechodom v dedičskom konaní (ako dedička po poručiteľoch). Napokon generálny prokurátor poukázal na nesprávne rozhodnutie súdov z hľadiska povinnosti zaplatiť súdny poplatok, keď jeho výška nezodpovedala zneniu zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch v znení účinnom v čase podania návrhu (23. marca 1992).

Odporcovia I /, II / a III / navrhli, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky mimoriadnemu dovolaniu generálneho prokurátora v celom rozsahu vyhovel, lebo sa v celom rozsahu stotožnili s námietkami, ktoré sú v ňom uvedené. Vo vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu v podstate zopakovali názory prezentované pred súdom prvého stupňa, ako aj pred odvolacím súdom, najmä že znárodnenie nebolo vykonané v rozpore s vtedy platnými zákonnými predpismi. Navyše uviedli, že odňatá stavba nebola dokončená, investície na jej dokončenie vynaložil štát; z dôvodu jej nedokončenia ju nebolo možné ani považovať za vec v zmysle práva. Navyše, právni predchodcovia navrhovateľov so znárodnením súhlasili, lebo tak mohli vyriešiť súdne spory týkajúce sa pohľadávky, ktoré voči nim uplatňoval štát súdnou cestou v roku 1951. Uviedli, že kúpna cena (126 218,- Kčs) bola bývalým Okresným národným výborom v Žiline stanovená vyššie v porovnaní s cenou určenou znalcom Ing. H. (112 513,- Kčs), čiže v skutočnosti bolo zaplatených o 13 705,- Sk viac. Poukázali na cenové predpisy platné v čase prevodu vlastníctva (vyhláška č. 47/1969 Zb.) vrátane smerníc platných, pre predaj rodinných domčekov. Poukázali aj na ustanovenia § 8 ods. 1, ods. 4 zákona o mimosúdnych rehabilitáciách s tým, že sporná stavba stratila svoj pôvodný stavebno-technický charakter a že k pozemku bolo pôvodne zriadené právo osobného užívania pozemku, takže tieto nehnuteľnosti sa nemali vydať. Namietali aj skutočnosť, že odporkyňa 111/ (M. J.) so zreteľom na spôsob nadobudnutia podielu v spornej nehnuteľnosti (v dedičskom konaní vedenom pod sp. zn. 4 D 1398/88) nemožno považovať za osobu povinnú v zmysle zákona o mimosúdnych rehabilitáciách.

Navrhovatelia (vo svojom vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu a jeho doplnku) navrhli, aby dovolací súd mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky zamietol z dôvodu, že rozsudok súdu prvého stupňa, ako aj rozsudok odvolacieho súdu sú vecne správne v podstate z dôvodov, ktoré uviedli v priebehu konania pred súdom prvého stupňa, ako aj v odvolacom konaní. Zdôraznili, že pozemok, ku ktorému bolo zriadené právo osobného užívania pozemku, taktiež možno vydať oprávneným, ak ho fyzická osoba získala v súvislosti, s nadobudnutím vlastníckeho práva k stavbe stojacej na takomto pozemku, pričom v danom prípade tieto podmienky splnené sú. V súvislosti so zvýhodnením odporcov trvali na tom, že toto spočívalo vo zvýhodnenej kúpnej cene, za ktorú právní, predchodcovia odporcov nehnuteľnosť nadobudli. Uviedli, že podkladom pre určenie kúpnej ceny bol posudok znalca Ing. H., ktorý sa dopustil viacerých podstatných chýb, keď vykonal dvojité zníženie ceny a zmiešal prvky dlhodobej a krátkodobej životnosti stavby a neocenil vonkajšie úpravy. Trvali aj na tom, že odporkyňa 111/ M. J. je taktiež pasívne legitimovaná v tomto spore, lebo nastúpila do práv a povinností svojej právnej predchodkyne M. G.. Napokon, zdôraznili, že v predmetnej veci nie je daná príčinná súvislosť medzi vadami konania (vytýkanými generálnym prokurátorom) a nesprávnosťou (mimoriadnym dovolaním) napadnutých súdnych rozhodnutí.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.), po zistení, že boli splnené podmienky pre podanie mimoriadneho dovolania generálnym prokurátorom Slovenskej republiky a že dovolanie je prípustné, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 v spojení s § 243i ods. 2 O. s. p.) preskúmal obidva napadnuté rozsudky, ako aj konanie, ktoré im predchádzalo a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je iba čiastočne dôvodné.

Predmetom konania je nárok na vydanie veci v zmysle ustanovenia § 4 ods. 2 zákona o mimosúdnych rehabilitáciách, podľa ktorého povinnými osobami sú tiež fyzické osoby, ktoré nadobudli vec od štátu, ktorý získal oprávnenie s ňou nakladať za okolností uvedených v § 6 zákona, a to v prípadoch, keď tieto osoby nadobudli vec buď v rozpore s vtedy platnými predpismi, alebo na základe protiprávneho zvýhodnenia osoby nadobúdateľa, ďalej aj osoby blízke týmto osobám, pokiaľ na ne tieto osoby vec previedli. V tejto súvislosti treba poukázať predovšetkým na legitímny cieľ právnej úpravy (zákon č. 87/1991 Zb.), ktorým je navrátenie majetku pôvodným vlastníkom, resp. ich právnym nástupcom, vedené snahou demokratického právneho štátu odčiniť, resp. zmierniť krivdy spôsobené totalitným režimom a v tomto prípade ho súdy mali na zreteli.

Generálny prokurátor v mimoriadnom dovolaní spochybnil niektoré (nie všetky) predpoklady úspešného vydania veci v zmysle citovaného zákonného ustanovenia, preto predmetom dovolacieho prieskumu boli len tie z nich, ktoré boli

v tomto mimoriadnom opravnom prostriedku uvedené, resp. v mimoriadnom dovolaní uplatnené. Z uvedeného dôvodu vychádzal dovolací súd zo skutočnosti, že v preskúmvanej veci sporné nehnuteľnosti prešli na štát znárodnením vykonaným v rozpore s vtedy platnými právnymi predpismi [§ 6 ods. 1 písm. k) zákona o mimosúdnych rehabilitáciách] a že tento rozpor spočíval (ako uzavreli súdy) v tom, že znárodnené nehnuteľnosti nikdy neslúžili na prevádzku znárodneného podniku (§ 4 ods. 3 zákona č. 121/1948 Zb. o znárodnení v stavebníctve). Sporné nehnuteľnosti mali slúžiť potrebám rodiny, čo bolo preukázané z výmeru Štátneho stavebného úradu v Žiline z 5. septembra 1947, č. 11798/1947 podľa pare. č. 233b/7; v skutočnosti išlo o rodinný dom, ktorý nemohol slúžiť prevádzke znárodneného podniku. So zreteľom na uvedené, v predmetnej veci je splnená zákonná požiadavka spočívajúca v spôsobe nadobudnutia sporných nehnuteľností fyzickými osobami, t. j., že ich nadobudli za okolností uvedených v ustanovení § 6 ods. 1 písm. k) zákona o mimosúdnych rehabilitáciách.

Z aspektu protiprávneho zvýhodnenia právnych predchodcov odporcov pri nadobúdaní sporných vecí do vlastníctva dovolací súd dospel k záveru, že s existenciou tohto zákonného predpokladu vydania veci v zmysle ustanovenia § 4 ods. 2 zákona o mimosúdnych rehabilitáciách sa súdy dostatočne zaoberali a záver, ku ktorému dospeli, náležité odôvodnili, keď v tomto smere poukázali na výsledky znaleckého dokazovania vo veci (znalcom Ing. P. R., podľa ktorého došlo k dvojitému zníženiu ceny nehnuteľnosti (dvojnásobnej amortizácii). Aj podľa záverov Ústavu súdneho znalectva Stavebnej fakulty Technickej univerzity v B. sa cena nehnuteľnosti cielene znižovala, keď jej opotrebovanie bolo určené na 33 % a okrem tohto zníženia bolo použité aj druhé zníženie kúpnej ceny. K cene nehnuteľnosti bolo tiež treba pripočítať aj hodnotu možnosti využitia pivnice pod terasou ako garážového priestoru a celkové ohodnotenie stavby z hľadiska architektonického návrhu, ako aj celkové zhodnotenie základných dlhodobých prvkov životnosti stavby. Súdy v odôvodnení rozhodnutí špecifikovali, v čom spočívalo zvýhodnenie nadobúdateľov; dovolací súd v podrobnostiach poukazuje na ich správne závery a s námietkou generálneho prokurátora uvedenou v mimoriadnom dovolaní sa preto nestotožnil. Navyše treba uviesť, že pokiaľ zvýhodnenie nadobúdateľov spočívalo v nesprávne určenej (zniženej) kúpnej cene, ide súčasne aj o protiprávnosť, lebo cenu bolo možné určiť len podľa právneho predpisu.

Ďalšia námietka spočívala v okruhu osôb povinných, keď v zmysle mimoriadneho dovolania takouto osobou nemala byť odporkyňa 113/so zreteľom na spôsob nadobudnutia podielu v spornej nehnuteľnosti (nie prevodom vlastníctva, ale jeho prechodom v dedičskom konaní). Možno uviesť, že v rovnakom postavení ako osoba, ktorá získala vec od štátu buď v rozpore s vtedy platnými predpismi alebo v dôsledku protiprávneho zvýhodnenia, sú aj osoby tejto osobe blízke, na ktoré zmienená fyzická osoba majetok previedla. Táto dikcia skutočne znamená, že

v uvedenom postavení nemôžu byť dedičia osôb, ktoré vec získali v rozpore s vtedy platnými predpisy alebo preto, že boli protiprávne zvýhodnení. Dedičstvo sa totiž podľa § 460 Občianskeho zákonníka nadobúda smrťou poručiťľa a dedenie spočíva na princípe prechodu majetku poručiťľa na dediča. Pre dediča osoby, ktorá vec získala od štátu v rozpore s vtedy platnými predpismi alebo za situácie, že bola protiprávne zvýhodnená, teda režim vyššie citovaného ustanovenia zákona č. 87/1991 Zb. neplatí, čiže taký dedič nemôže byť povinnou osobou podľa zákona č. 87/1991 Zb. a nemožno proti, nemu úspešne podať návrh na vydanie veci podľa ustanovenia § 4 ods. 2 zákona o mimosúdnych rehabilitáciách.

V predmetnej veci je však situácia taká, že právni nástupcovia pôvodných vlastníkov sporných nehnuteľností sa (po splnení ďalších zákonných náležitostí) domáhali na súde vydania nehnuteľností návrhom z 21. marca 1992, ktorý deň je (okrem iného) taktiež relevantný z hľadiska posúdenia statusu fyzickej osoby, ako osoby povinnej, v zmysle ustanovenia § 4 ods. 2 zákona o mimosúdnych rehabilitáciách. Ako je zrejmé z obsahu spisu, sporný rodinný dom (ako stavbu) a následne právo osobného užívania k príslušným pozemkom pôvodne nadobudli K. G. a manželka M. G. v polovici a odporkyňa III/(M. J., rod. G.) taktiež v polovici, čo sa stalo na základe kúpnej zmluvy z 21. januára 1976, registrovanej pod sp. zn. RI 35/76, a dohody o zriadení práva osobného užívania pozemku, registrovanej pod sp. zn. R II 11/76. Rozhodnutím z 15. novembra 1988 (právoplatným tohto istého dňa) bývalé Štátne notárstva v Žiline schválilo dohodu, podľa ktorej nadobúdateľkou dedičstva predstavujúceho $\frac{1}{2}$ sporného rodinného domu, ako aj práva osobného užívania pozemkov sa stala pozostalá manželka M. G. (bez povinnosti vyplatiť spoludedičov), teda menovaná osoba bola spoluvlastníčkou $\frac{1}{2}$ spornej nehnuteľnosti a spoluvlastníčkou druhej polovice bola odporkyňa III, ktorá 5. mája 1989 uzavrela s odporcami I/(Ing. V. G.) a odporkyňou II/(MUDr. E. G.), kúpnu zmluvu, registrovanú pod sp. zn. R I 606/89, podľa ktorej predala svoj spoluvlastnícky podiel (v jednej polovici) odporcom I/a 11/ s tým, že na týchto odporcov prešlo aj právo osobného užívania k príslušným pozemkom v jednej polovici. Keďže právna predchodkyňa odporkyne III/v priebehu súdneho konania zomrela (1. augusta 1995) a odporkyňa III/je jej právnu nástupkyňou, bolo treba vyriešiť otázku, či povinnosť odporkyne II/v zmysle ustanovenia § 4 ods. 2 zákona o mimosúdnych rehabilitáciách prešla jej smrťou na odporkyňu III/, alebo sa tak (so zreteľom na vyššie uvedený výklad) nestalo.

Najvyšší súd dospel k záveru, že na nastolenú otázku treba odpovedať kladne, teda, že na odporkyňu III/ v zmysle ustanovenia § 579 Občianskeho zákonníka prešla povinnosť zomrelej osoby ohľadne riadne uplatneného nároku oprávnenou osobou v zmysle ustanovenia § 5 ods. 1, ods. 4 zákona o mimosúdnych rehabilitáciách (ktorý taktiež nebol spochybnený), a to do výšky nadobudnutého dedičstva. Na základe vyššie uvedených skutočností totiž došlo k tomu, že odporkyňa III/ sa síce pôvodne zbavila svojho postavenia povinnej osoby tým, že

svoj podiel v nehnuteľnosti previedla zmluvou (z 5. mája 1989) na odporcov I/ a II/, ale na druhej strane, dostala sa do pozície osoby povinnej na základe prechodu povinnosti zomretej osoby, voči ktorej bol riadne uplatnený reštitučný nárok podľa § 5 ods. 1, ods. 4 zákona o mimosúdnych rehabilitáciách. Následkom jej právneho úkonu povinnými osobami sa stali odporcovia I/ a II/, ako osoby jej blízke v zmysle ustanovenia § 116 Občianskeho zákonníka. S názorom vyslovenom v mimoriadnom dovolaní by bolo možné súhlasiť len vtedy, ak by nárok na vydanie veci smeroval voči fyzickej osobe, ktorá vec (tvoriacu predmet reštitučného nároku) zdedila ešte pred uplatnením nároku na jej vydanie v súdnom konaní v zmysle ustanovenia § 4 ods. 2 zákona o mimosúdnych rehabilitáciách. V predmetnej veci však o takýto prípad nejde.

Napokon sa treba vyporiadať aj s otázkou rozsahu vydania, najmä či prichádza do úvahy jeho obmedzenie vyplývajúce z ustanovenia § 8 ods. 4 zákona o mimosúdnych rehabilitáciách, v zmysle ktorého sa oprávnenej osobe nevydáva pozemok, ku ktorému bolo zriadené právo osobného užívania. V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že jednotlivé ustanovenia zákona o mimosúdnych rehabilitáciách nemožno vykladať izolovane, ale v ich vzájomnej súvislosti a s prihliadnutím na zmysel príslušnej právnej úpravy. V prípade, ak určité ustanovenia umožňujú rôznu interpretáciu, treba pri ich výklade a aplikácii vychádzať z ústavných princípov a prihliadať aj na zmysel tej-ktorej zákonnej úpravy. Keďže zmyslom reštitučných predpisov je zmiernenie následkov niektorých majetkových a iných krívd, treba voliť taký spôsob interpretácie právneho predpisu, prostredníctvom ktorého sa dosiahne náprava spôsobenej krivdy. I keď právna úprava nerozlišuje medzi pozemkami, na ktorých bola zriadená stavba a na ktorých stavba zriadená nebola (na čo poukazuje generálny prokurátor), treba vyvodiť, že ustanovenie § 8 ods. 4 zákona o mimosúdnych rehabilitáciách nevytvára absolútnu prekážku vydania takéhoto pozemku, ale len prekážku všeobecnú, ktorá umožňuje prihliadnúť na všetky okolnosti konkrétnej veci v duchu vyššie uvedeného výkladu. Citované zákonné ustanovenie sa totiž viaže iba na povinnosť vydania pozemku a nie na vlastnícke právo; tvorí teda prekážku vydania veci, na ktorú by za iných okolností bol nárok. Potom nie je významné, že dohody o zriadení práva osobného užívania boli uzavreté v súlade so zákonom (vtedy platným). Vychádzajúc z vyššie uvedeného Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že obmedzenie vydania veci vyplývajúce z ustanovenia § 8 ods. 4 zákona o mimosúdnych rehabilitáciách sa nevzťahuje na pozemky v držbe fyzickej osoby, ktorá právo osobného užívania k nim získala v súvislosti s nadobudnutím, vlastníckeho práva k stavbe na ňom stojacej a za podmienok uvedených v ustanovení § 4 ods. 2 zákona o mimosúdnych rehabilitáciách. Takéto obmedzenie sa nevzťahuje ani na príľahlý pozemok, ktorý so zastavaným pozemkom tvorí jeden funkčný celok.

Keďže odvolací súd, ani súd prvého stupňa nepochybili v právnom posúdení spočívajúcom v závere, že v posudzovanej veci vydaniu sporných pozemkov nebráni ustanovenie § 8 ods. 4 zákona o mimosúdnych rehabilitáciách, mimoriadnym, dovolaním napadnuté rozhodnutia netrpia vadou uvedenou v ustanovení § 243f ods. 1 písm. c) O. s. p., preto dovolací súd mimoriadne dovolanie smerujúce proti napadnutým častiam rozsudkov súdov nižších stupňov zamietol (§ 243b ods. 1 veta pred bodkočiarkou O. s. p. s použitím § 2435 ods. 2 O. s. p.).

Napokon, v rámci rozhodovania o poplatkovej povinnosti odporcov súdy nerešpektovali znenie ustanovenia § 17 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb., podľa ktorého z poplatkových úkonov navrhnutých, alebo za konania začaté pred účinnosťou tohto zákona sa vyberajú poplatky podľa doterajších predpisov, i keď sa stanú splatnými po účinnosti tohto zákona. So zreteľom, na uvedené, bolo treba vychádzať zo znenia predmetného zákona účinného ku dňu podania návrhu, t. j. k 23. marcu 1992. Po jeho zohľadnení potom bolo treba aj modifikovať výšku povinnosti uloženej odporcom, z uvedeného titulu. So zreteľom na to, že súdy takto nepostupovali, Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Okresného súdu Žilina z 23. marca 2005, č. k. 12 C 473/92, v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline z 5. decembra 2005, sp. zn. 8 Co 405/2005, v časti, týkajúcej sa povinnosti odporcovi I/ až III/ zaplatiť na účet Okresného súdu Žilina súdny poplatok v sume 200 000,- Sk zrušil a v rozsahu zrušenia vec vrátil Okresnému súdu Žilina na ďalšie konanie.

O povinnosti odporcov I/ až II/ nahradiť (spoločne a nerozdielne) v konaní úspešným navrhovateľom I/ až 3/ trovy dovolacieho konania v sume 6 376,- Sk Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol v súlade s ustanovením § 148a ods. 2 O. s. p. So zreteľom na podstatný úspech v dovolacom konaní navrhovateľom vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania (§ 142 ods. 1 v spojení s § 224 ods. 1 a § 243b ods. 4 a § 243j ods. 2 O. s. p.). Navrhovateľom vznikli trovy z titulu ich právneho zastúpenia v dovolacom konaní, v ktorom ich právny zástupca podal vyjadrenie k mimoriadnemu dovolaniu (18. septembra 2006), ako aj jeho doplnok (18. decembra 2006), t. j. za dva úkony právnej pomoci v súlade s ustanovením § 11 ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. , t. j. v sume rovnajúcej sa jednej trinástiny výpočtového základu zo sumy 16 381,- Sk t. j. (1 260,- Sk). Pri zastupovaní troch osôb bolo treba trojnásobok tejto sumy znížiť v súlade s ustanovením § 13 ods. 3 o 20 % a k výsledku pripočítať dvakrát režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z.) v sume 328,- Sk (164,- Sk x 2), takže celková odmena právnenému zástupcovi odporcov činí 6 376,- Sk (1 260 x 3 = 3780 : 100 x 20 = 756; 3 780 - 756 = 3 024 x 2 = 6 048 + 328 = 6 376).

51.

ROZHODNUTIE

Identifikačné číslo je presným a jednoznačným identifikátorom osoby, ktorej bolo pridelené. Pri odstraňovaní vady žaloby spočívajúcej v neúplnom, nepresnom alebo nejednoznačnom označení obchodného mena účastníka, musí súd prihliadnúť aj na v žalobe uvedené identifikačné číslo.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. februára 2006, sp. zn. 1 Obdo V 4/2005, 1 Obdo V 5/2005)

Krajský súd v B. uznesením z 9. júna 2003, e. k. 29 Cb 56/02-165,

1. zastavil konanie a žiadnemu z účastníkov nepriznal náhradu trov konania a zároveň rozhodol, že žalobcovi sa vracia súdny poplatok vo výške 599 900,- Sk;

2. štátnemu podniku Z. v. vrátil súdny poplatok 600 000,- Sk a ich právnenému zástupcovi nepriznal náhradu trov konania.

Rozhodol tak po vydaní zmenkového platobného rozkazu s odôvodnením, že v žalobe označený žalobca neexistuje a uvedené identifikačné číslo patrí štátnemu podniku Z. v. Akciová spoločnosť s takýmto názvom nie je v obchodnom registri zapísaná. Označený subjekt neexistuje a nemá spôsobilosť byť účastníkom konania. Ide o nedostatok podmienky konania, ktorý nemožno odstrániť, preto bolo treba konania zastaviť.

Žalobca podaním, doručeným súdu 16. júna 2003, navrhol, aby súd pripustil zámenu účastníkov konania na žalovanej strane podľa § 92 ods. 2 O. s. p., keďže majetok spoločnosti, ktorá vystavila zmenky, prešiel v rámci privatizácie na troch právnych nástupcov, a to 1/B. v. s., a. s., 2/T. v. s., a. s., 3/Z. v. s., a. s. Súd prvého stupňa uznesením z 8. júla 2003, č. k. 29 Cb 56/02-204, nepripustil zámenu účastníkov s odôvodnením, že žaloba bola podaná na subjekt, ktorý nikdy neexistoval, preto z neho nemohli prejsť práva a povinnosti na iné subjekty, keďže žiadne práva nemal.

Proti obom uzneseniam podal žalobca odvolanie. V odvolaní proti uzneseniu o zastavení konania uviedol, že nesprávne uvedená právna forma žalovaného, ako akciová spoločnosť miesto štátneho podniku, je len omylom pri písaní. Z uvedeného identifikačného čísla sa dá zistiť, že bolo pridelené štátnemu podniku, preto napriek nepresnému označeniu nie sú pochybnosti

o identite žalovaného. Nepresnosť nie je prekážkou konania, ktorá by sa nedala odstrániť podľa § 104 ods. 2 O. s. p. Proti uzneseniu v časti o nepriznaní náhrady trov konania podal odvolanie aj štátny podnik Z. v.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací, uznesenie o zastavení konania potvrdil uznesením z 30. septembra 2004, č. k. 6 Obo 207/03-244. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že obchodným menom je názov, pod ktorým podnikateľ vykonáva právne úkony pri svojej podnikateľskej činnosti. Obchodným menom obchodnej spoločnosti je názov, pod ktorým, je zapísaná v obchodnom registri. V žalobe označený žalovaný - akciová spoločnosť Z. v. v čase začatia konania nebol zapísaný v obchodnom registri, neexistoval ani neexistuje, preto nemôže byť účastníkom konania. Ide o nedostatok podmienky konania, ktorý nemožno odstrániť postupom podľa § 43 O. s. p. a nie je možný ani postup podľa § 107 O. s. p. Žalobca v žalobe neoznačil žalovaného neúplným alebo nepresným označením obchodného mena, ale za žalovaného označil neexistujúci subjekt. Súd prvého stupňa preto správne konanie podľa § 104 ods. 1 O. s. p. zastavil.

V odvolaní proti uzneseniu, ktorým nebola pripustená zámena účastníkov, žalobca uviedol v podstate rovnaké dôvody a poukázal na to, že žalovaný, i keď bol nesprávne označený, existoval a nič nebránilo tomu, aby bol zamenený. O odvolaní rozhodol odvolací súd uznesením z rovnakého dňa, č. k. 6 Obo 237/03—246. Rozhodnutie potvrdil s odôvodnením, že v žalobe bol za žalovaného označený subjekt, ktorý neexistoval a neexistuje. Zámena účastníkov podľa § 92 ods. 2 O. s. p. však prichádza do úvahy, len ak subjekt, ktorý má byť zamenený, má spôsobilosť byť účastníkom.

Proti obom rozhodnutiam odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie. V dovolaní uviedol, že názor oboch súdov, že žaloba smeruje proti subjektu, ktorý neexistuje, nie je správny. Podľa § 79 ods. 1 O. s. p., ak je účastníkom konania právnická osoba, musí návrh obsahovať údaje potrebné na jej identifikáciu, najmä obchodné meno, sídlo a v sporoch medzi podnikateľmi aj údaj o zápise v obchodnom registri. Označenie žalovaného v žalobe obsahovalo celý jeho obchodný názov a v žalobe bol. údaj o zápise v obchodnom registri, z ktorého bolo zrejmé, že ide o štátny podnik. V žalobe bolo uvedené aj identifikačné číslo, ktoré je základným identifikačným atribútom právnickej osoby, ktoré sa zapisuje do obchodného registra a na rozdiel od obchodného mena sa nemení počas celej jej existencie. Nepresnosť v uvedení iných údajov preto nebránila v identifikácii právnickej osoby a nemohla viesť k záveru o jej neexistencii. Súd však nedal žalobcovi možnosť korigovať zjavnú chybu a nerešpektovali tak § 43 ods. 1 O. s. p. Nesprávny bol aj postup súdu, ktorý, hoci boli splnené predpoklady pre zámenu účastníkov podľa § 92 ods. 3 O. s. p., zámenu neprípustil. Súd prvého stupňa pritom rozhodoval v štádiu odvolacieho konania, na čo nebol oprávnený. Postupom

súdov bola žalobcovi odňatá možnosť konať pred súdom, čo zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. i) O. s. p. Žiadal napadnuté uznesenia zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu, prípadne súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 2 O. s. p.), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.) dospel k záveru, že dovolanie je opodstatnené.

Z o d ô v o d n e n i a :

Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O. s. p.).

Proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, ak bolo rozhodnutie odvolacieho súdu vydané v konaní, ktoré bolo postihnuté niektorou z procesných väd vymenovaných v ustanovení § 237 O. s. p. Jednou z takýchto väd je i skutočnosť, že postupom súdu bola účastníkovi konania odňatá možnosť konať pred súdom [§ 237 písm. f) O. s. p.], ktorej sa žalovaný v dovolaní dovoláva. Pod odňatím, možnosťou pred súdom konať treba rozumieť taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv priznaných mu v občianskom súdnom, konaní za účelom obhajenia a ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Za taký- treba považovať aj zastavenie konania, ak pre taký postup nie sú splnené podmienky stanovené procesným predpisom.

Žalobca v žalobe za žalovaného označil Z. v., a. s. Je nesporné, že v čase podania žaloby akciová spoločnosť s uvedeným obchodným menom neexistovala a nemôže byť účastníkom konania. Označenie žalovaného v žalobe však obsahuje aj ďalšie údaje. Je to údaj o tom, že žalovaný je zapísaný v obchodnom registri v oddieli Pšn na vložke 13/B a najmä jeho identifikačné číslo. Na označenej vložke obchodného registra je zapísaný štátny podnik Z. v. a jemu patrí aj uvedené identifikačné číslo.

Označenie žalovaného v žalobe nie je správne predovšetkým pre jeho rozpornosť. Označuje obchodnú spoločnosť, ktorej samotné pomenovanie, tzv. firemný kmeň tvorí slovné spojenie Z. v. a dodatok vyjadruje právnu formu spoločnosti — akciovú spoločnosť. Súčasťou označenia žalovaného v žalobe sú aj ďalšie údaje, ktoré majú slúžiť na identifikáciu a individualizáciu žalovanej právnickej osoby tak, ako to predpisuje § 79 ods. 1 O. s. p. Tieto identifikačné údaje však nepochybne patria štátnemu podniku Z. v., teda právnickej osobe, ktorá má rovnaký firemný kmeň a líši sa len dodatkom charakterizujúcim druh právnickej osoby, ktorá má navyše aj rovnaké sídlo, ako je uvedené v žalobe.

Vzhľadom na tento rozpor v označení žalovaného v žalobe, ako celku, je možné použité označenie považovať za správne označenie niekoho, kto nemá spôsobilosť byť účastníkom konania, ale aj za nesprávne označenie subjektu, ktorý spôsobilosť byť účastníkom má. Vychádzajúc zo zmyslu súdneho konania, ktoré má poskytovať ústavou zaručené právo na súdnu ochranu, nie je dôvod pri skúmaní, kto je za účastníka konania v žalobe označený, dať prednosť len jednej časti jeho označenia, navyše tej, ktorá umožňuje výklad, že za účastníka konania je označený subjekt, ktorý účastníkom konania byť nemôže.

Súdy, ktoré k takémuto výkladu dospeli, zrejme nedocenili zmysel a význam identifikačného čísla, ktoré, ako už bolo uvedené, je súčasťou označenia žalovaného v žalobe. Identifikačné číslo podľa zákona č. 540/2001 Z. z. o štátnej štatistike slúži na jednoznačnú identifikáciu právnickej osoby a podnikateľa a má evidenčný význam. Každý právnickej osobe a každému podnikateľovi sa prideliť len jedno identifikačné číslo a nesmie sa prideliť inej právnickej osobe alebo podnikateľovi (§ 27). Identifikačné číslo je tak presným a jednoznačným identifikátorom, osoby, ktorej bolo pridelené. V prejednávanom prípade ňou bol existujúci štátny podnik Z. v. Rozporné označenie žalovaného, keď jedna z jeho zložiek ukazovala na neexistujúcu obchodnú spoločnosť (aká podľa všetkého ani nikdy neexistovala) a iná na existujúci štátny podnik s rovnakým firemným kmeňom v obchodnom mene a sídlom, bol dostatočným dôvodom na úvahy o tom., či rozpor nie je len dôsledkom omylu alebo chyby pri písaní. Pochybnosti o tom, kto má byť podľa žaloby účastníkom konania, vyvolané nejednoznačnosťou označenia žalovaného, mal súd odstrániť postupom podľa § 43 O. s. p. v spojení s § 104 ods. 2 O. s. p. Tento postup umožňoval odstránenie zjavnej nesprávnosti žaloby, ktorou sa zároveň odstráni aj nedostatok podmienky konania. Súd prvého stupňa takto nepostupoval a konanie zastavil bez toho, aby sa vady žaloby, a tým aj nedostatok podmienok konania pokúsil odstrániť. Jeho rozhodnutie bolo predčasné a pre zastavenie konania neboli podmienky. Ak napriek tomu konanie zastavil, odňal žalobcovi možnosť konať pred súdom. Rovnakého pochybenia sa dopustil aj odvolací súd, ktorý napriek odvolaniu žalobcu nesprávny postup súdu prvého stupňa nenapravil.

Obdobnou vadou trpia aj rozhodnutia oboch súdov, ktorými rozhodli o nepripustení zámény účastníkov. Ich rozhodnutia vychádzajú z rovnako nesprávneho záveru ako rozhodnutia o zastavení konania, že v žalobe označený žalovaný nemôže byť účastníkom konania, keďže neexistuje. Rozhodnutia sú nesprávne aj z iného dôvodu. Žalobca žiadal, aby súd pripustil zámenu účastníkov na žalovanej strane odvolávajúc sa na § 92 ods. 2 O. s. p. Skutkovo však návrh odôvodnil tým, že v procese privatizácie pôvodný žalovaný v priebehu konania zanikol a jeho majetok prešiel na tri nástupnícke akciové spoločnosti. Uvedená situácia však nie je dôvodom pre zámenu účastníkov a rozhodovanie podľa § 92

ods. 2 O. s. p. Ide o situáciu, keď účastník konania stratil spôsobilosť byť účastníkom konania (právnická osoba zanikla). V takom prípade má súd bez ďalšieho pokračovať podľa § 107 ods. 4 O. s. p. s jej právnym nástupcom a ak ho niet, konanie zastaviť. Okrem toho návrh na zámenu účastníkov bol podaný po tom, ako súd prvého stupňa konanie zastavil. V tejto procesnej situácii už o návrhu podľa § 92 ods. 2 O. s. p. mohol rozhodovať len odvolací súd (§ 216 ods. 1 a con.tr.).

So zreteľom na uvedené je zrejmé, že uvedenými rozhodnutiami, došlo v konaní k vade, zakladajúcej podľa ustanovenia § 237 písm. í) O. s. p. prípustnosť dovolania. Táto vada je zároveň tiež dovolacím dôvodom [§ 241 ods. 2 písm. a) O. s. p.], pre ktorý musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou nemôže byť považované za správne. Vzhľadom na to Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie súdu prvého stupňa, ktorým bolo konanie zastavené a uznesenie, ktorým nepripustil zámenu účastníkov, a uznesenia odvolacieho súdu, ktorými nesprávne uznesenia potvrdil, zrušil podľa § 243b ods. 1 O. s. p. a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie (§ 243b ods. 2 O. s. p.). Keďže žalobca už nedostatok žaloby odstránil tým, že označenie žalovaného opravil, súd prvého stupňa bude musieť vec prejednať proti takto označenému žalovanému a ak nastala situácia predpokladaná v § 107 ods. 4 O. s. p., pokračovať v konaní s právnymi nástupcami pôvodného žalovaného.

52.

ROZHODNUTIE

Nadobudnutím akcií nadobudne nový akcionár všetky práva a povinnosti, ktoré zákon a statovy spoločnosti s akciami spájajú.

Právo na podanie žaloby o určenie neplatnosti mimoriadneho valného zhromaždenia má každý akcionár, ktorý v čase, keď toto právo uplatňuje, spĺňa podmienky stanovené v § 183 v spojení s § 131 Obchodného zákonníka.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 24. marca 2006, sp. zn. 1 Obdo V 86/2004)

Dovolaním napadnutým rozsudkom Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací, zmenil rozsudok krajského súdu v časti ohľadne návrhu žalobcov na vyslovenie neplatnosti uznesení mimoriadneho valného zhromaždenia žalovaného, konaného dňa 25. októbra 2001, tak, že návrh zamietol. V časti, v ktorej vyslovil, že riadne valné zhromaždenie žalovaného, konané dňa 17. decembra 2001, je neplatné, rozsudok krajského súdu zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. V dôvodoch svojho rozsudku uviedol, že v prvej časti prejednávajúcej neplatnosť uznesení prijatých na mimoriadnom valnom zhromaždení, konanom dňa 25. októbra 2001, kde odvolací súd rozsudok prvostupňového súdu zmenil, prvostupňový súd pochybil, keď priznal žalobcom akcionárske práva napriek tomu, že v tom čase akcionármi žalovaného neboli. Nepochybne je, že akcionármi sa mohli stať len 3. decembra 2001. Nemali teda ani aktívnu legitimáciu pre vedenie tejto časti sporu. Keďže neboli akcionármi, nemohli byť dotknuté ani ich akcionárske práva. Bolo preto treba v tejto časti rozsudok zmeniť a ich žalobu zamietnuť. V druhej časti nárokov, kde sa žalobcovia domáhajú vyslovenia neplatnosti uznesení riadneho valného zhromaždenia, prijatých na zasadnutí dňa 17. decembra 2001, je právny stav iný. Pokiaľ sa stali akcionármi žalovaného dňa 3. decembra 2001, ich akcionárske práva postupom žalovaného, keď im bola znemožnená účasť na tomto valnom zhromaždení, boli porušené. Sporná je však otázka, či akcionármi boli. Z obsahu spisov vyplýva, že táto je predmetom riešenia v konaní pred Krajským súdom v N., vedeného pod sp. zn. 18 Cb 68/01. Nie je potom jasné, prečo uvedená vec, ktorá napadla na súd skôr, ostala nevybavená a neskoršie napadnutá vec, ktorá je predmetom tohto sporu, bola vybavená prvostupňovým súdom skôr, keď jej výsledok závisí práve od výsledku sporu tejto prvej veci. Podľa vyjadrenia zástupkyne žalovaného otázky spojené s tým, či sú žalobcovia akcionármi žalovaného, sú riešené aj v iných sporoch, menovite pred Okresným súdom T. Bez toho, aby súd prvého stupňa neoprel svoje rozhodnutie o výsledky sporov s tým súvisiace, alebo sa nevyporiadal s tým ako s predbežnou

otázkou, nemá podklady pre spravodlivé rozhodnutie vo veci. Uložil preto prvostupňovému súdu v tejto časti zvážiť, či treba prerušiť konanie, alebo či túto otázku možno vyriešiť inak. Odvolací súd k tomu nemohol zaujať jednoznačné stanovisko, pretože nemal k dispozícii uvedené spisy.

Proti tomuto rozsudku v časti, kde odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvého stupňa a žalobu zamietol, podal podľa § 238 ods. 1 O. s. p. žalobca 1/ dovolanie. Navrhol, aby dovolací súd zrušil v tejto časti rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Namietal, že dôvody, pre ktoré odvolací súd zmenil rozhodnutie prvostupňového súdu, sú strohé. Súd tam konštatoval, že žalobcovia sa akcionármi mohli stať najskôr len 3. decembra 2001, a preto nemali aktívnu legitimáciu na vedenie tejto časti sporu. Keďže neboli akcionármi, nemohli byť dotknutí ani ich akcionárske práva. Tento názor odvolacieho súdu považuje za chybný, lebo nerešpektuje § 155, ani § 156a Obchodného zákonníka. Odvolací súd sa podľa jeho názoru nevysporiadal s otázkou rozhodujúceho dňa. Keďže mimoriadne valné zhromaždenie sa konalo 25. októbra 2001, tak v zmysle § 131 Obchodného zákonníka bolo možné napadnúť platnosť uznesení do troch mesiacov, t. j. do 25. januára 2002. Toto je rozhodujúci deň v zmysle § 156a Obchodného zákonníka v znení novely vykonanej zákonom č. 500/2001 Z. z. Nakoniec právo napadnúť uznesenie valného zhromaždenia je spojené s vlastníctvom akcií a ich prevodom prechádza na nadobúdateľa, pričom lehota troch mesiacov, určená na napadnutie uznesení, sa nepredlžuje. Opačný výklad považuje za diskriminujúci, lebo by znemožňoval akcionárom uplatniť toto právo.

Mimoriadne valné zhromaždenie považuje za zvolané v rozpore so zákonom., lebo nebola dodržaná lehota na jeho zvolanie, preto považuje napadnuté uznesenia za neplatné.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 2 O. s. p.), preskúmal dovolaním napadnutú časť rozhodnutia po zistení, že dovolanie je podľa § 238 ods. 1 O. s. p. prípustné. Podľa tohto ustanovenia dovolanie je tiež prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V konkrétnom prípade odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvého stupňa tak, že žalobu o vyslovenie neplatnosti mimoriadneho valného zhromaždenia spoločnosti žalovaného, ktoré sa konalo dňa 25. októbra 2001, zamietol. Bol toho názoru, že žalobca 1/ nie je aktívne legitimovaný na podanie tejto žaloby, pretože v čase konania mimoriadneho valného zhromaždenia, t. j. 25. októbra 2001, nebol akcionárom žalovaného. Podľa stavového výpisu z účtu majiteľa cenných papierov, vydaného Strediskom cenných papierov SR, a. s., Bratislava, žalobca je majiteľom, cenných papierov, akcií, ktorých emitentom je žalovaný od 3. decembra 2001. Úlohou dovolacieho súdu je teda vyriešiť otázku, či žalobca 1/, ktorý je podľa predložených dokladov akcionárom žalovaného od 3.

decembra 2001, mohol v trojmesačnej prekluzívnej lehote žalovať o určenie neplatnosti uznesenia mimoriadneho valného zhromaždenia žalovaného, ktoré sa konalo skôr - 25. októbra 2001. Žalobca podal túto žalobu 25. januára 2002. Podľa § 183 Obchodného zákonníka o vyhlásení valného zhromaždenia za neplatné platia obdobne ustanovenia § 1.31 Obchodného zákonníka. Tieto ustanovenia vymenúvajú okruh osôb, ktoré sú oprávnené uplatniť svoje právo na podanie žaloby o určenie neplatnosti uznesenia, valného zhromaždenia, ak je v rozpore so zákonom, spoločenskou zmluvou alebo stanovami. Toto právo si oprávnená osoba môže uplatniť v prekluzívnej lehote troch mesiacov od prijatia uznesenia valného zhromaždenia alebo v subjektívnej trojmesačnej lehote, ak valné zhromaždenie nebolo riadne zvolané odo dňa, keď sa oprávnená osoba mohla o uznesení dozvedieť.

Z o d ô v o d n e n i a :

Medzi účastníkmi nie je sporná skutočnosť, že v deň konania mimoriadneho valného zhromaždenia žalobca nebol akcionárom žalovaného. Akcie mal nadobudnúť, ako bolo už vyššie uvedené, 3. decembra 2001. Podľa § 155 ods. 1 Obchodného zákonníka akcia predstavuje práva akcionára, ako spoločníka, podieľať sa podľa zákona a stanov spoločnosti na jej riadení, zisku a na likvidačnom zostatku po zrušení spoločnosti s likvidáciou, ktoré sú spojené s akciou ako s cenným papierom, ak zákon neustanovuje inak. Práva akcionára vo vzťahu k akciovej spoločnosti zlučuje zákon s vlastníctvom akcií. Nadobudnutím akcií nadobudne nový akcionár všetky práva a povinnosti, ktoré zákon a stanovy spoločnosti s akciami spájajú. Akcionár je tým bezprostredne zainteresovaný na chode spoločnosti a jej ovplyvňovaní uplatňovaním, práv, ktoré sú spojené s akciami. Nemožno preto vylúčiť ani právo akcionára podať žalobu o určenie neplatnosti uznesenia mimoriadneho valného zhromaždenia v trojmesačnej prekluzívnej lehote od konania mimoriadneho valného zhromaždenia, aj keď v čase konania tohto zhromaždenia ešte nebol akcionárom, pretože nový akcionár nadobudnutím akcií nadobúda aj všetky práva a povinnosti akcionára, ktoré zákon a stanovy s týmito akciami spájajú. Znamená to, že právo na podanie žaloby o určenie neplatnosti mimoriadneho valného zhromaždenia má každý akcionár, ktorý v čase, keď toto právo uplatňuje, spĺňa podmienky stanovené v § 183 v spojení s § 131 Obchodného zákonníka. Ak sa žalobca stal akcionárom žalovanej spoločnosti ku dňu 3. decembra 2001, mohol v lehote do 25. januára 2002 podať žalobu o určenie neplatnosti uznesenia mimoriadneho valného zhromaždenia, konaného dňa 25. októbra 2001, za podmienok upravených v § 131 Obchodného zákonníka v znení platnom od 1. januára 2002. Podľa § 243b ods. 1 a 2 O. s. p. dovolací súd dovolanie rozsudkom zamietne, ak dôjde k záveru, že je správne; inak napadnuté rozhodnutie rozsudkom zruší. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie odvolacieho

súdu, vec mu vráti na ďalšie konanie. Vzhľadom na uvedené dôvody dovolací súd zrušil v dovolaní napadnutej časti rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

53.

ROZHODNUTIE

Jednoročný pomaturitný kurz pre sekretárky na Štátnom stenografickom ústave v školskom roku 1972/1973 nebol štúdiom na škole, preto nezodpovedá podmienkam, za ktorých by bolo možné pre výšku dôchodku hodnotiť toto obdobie ako dobu zamestnania, resp. poistenia.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. mája 2008, sp. zn. 4 So 120/2007)

Krajský súd v P. rozsudkom zo 4. apríla 2007 potvrdil rozhodnutie odporkyne zo 7. júna 2006, ktorým podľa § 67 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) priznala navrhovateľke od 1. mája 2006 predčasný starobný dôchodok v sume 6 432,- Sk mesačne a súčasne od 1. júna 2006 zvýšila na sumu 6 815,- Sk mesačne. Preskúmané rozhodnutie považoval krajský súd za správne a požiadavku navrhovateľky, aby jej bola hodnotená ako doba zamestnania doba od 1. septembra 1972 do 30. júna 1973, kedy absolvovala jednoročný pomaturitný kurz pre sekretárky, za neopodstatnenú.

Navrhovateľka sa proti rozsudku krajského súdu včas odvolala. Navrhla ho zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie. Dôvodila tým, že tvrdenie odporkyne, že dobou zamestnania sa rozumelo len štúdium v rozsahu potrebnom na prípravu na budúce povolanie, ktoré absolvovala v odbore štúdia na strednej škole, považuje za zmatečné. Na strednej všeobecno-vzdelávacej škole (SVŠ) neštudovala žiaden odbor, len všeobecno-vzdelávacie predmety. Po maturite nastúpila ako nekvalifikovaná pracovná sila do zamestnania, lebo nebola prijatá na vysokú školu. V štúdiu v nasledujúcom školskom roku pokračovala na Štátnom stenografickom ústave, aby získala odbornú kvalifikáciu, ktorú jej SVŠ neposkytla a ktorá bola potrebná na výkon jej povolania.

Namietala, že krajský súd nesprávne akceptoval tvrdenia odporkyne, uspokojil sa s nimi a svoje rozhodnutie odôvodnil poukazom na ustanovenie § 6 ods. 1 bod 4 zákona č. 101/1964 Zb. o sociálnom zabezpečení, z ktorého však nemožno jednoznačne vyvodiť záver, že rozhodnutie odporkyne je správne. Súd nezisťoval, že SVŠ v danom období (1968) boli iba prípravou na vysoké školy a nie na povolanie, neposudzoval obsah štúdia na SVŠ a na jednoročnom pomaturitnom kurze (i názov hovorí, že je to pomaturitný kurz, nakoľko SVS v danom období neplnili úlohu odbornej školy).

Navrhovateľka v odvolaní namietala aj to, že súd jej odoprel možnosť vyjadriť sa k argumentom predložených odporkyňou v jej vyjadrení a vec aj nesprávne právne posúdil, a preto nevykonal ňou navrhnuté dôkazy a nebral do úvahy ňou uvádzané skutočnosti, ktoré sú podľa jej názoru pre posúdenie veci podstatné. Rozhodnutie označila za diskriminačné a postup súdu za povrchný bez snahy analyzovať znenie zákona jeho výkladom a aplikáciou v konkrétnej veci. Domáha sa dôsledného preskúmania napadnutého rozhodnutia, najmä posúdenia úlohy a postavenia SVŠ v konkrétnom období, ako aj nastavbových škôl a najmä výkladu ustanovenia § 6 ods. 1 bod 4 zákona č. 101/1964 Zb., podľa ktorého zamestnaním je aj doba štúdia na školách, vrátane vysokých, potrebná na prípravu na povolanie po skončení povinnej školskej dochádzky. Citované ustanovenie hovorí o dobe štúdia na školách, nevylučuje nastavbové pomaturitné školy, pričom podľa vyjadrenia ministerstva školstva bol Štátny stenografický ústav školským zariadením, ktoré skolilo v odbore slovenskej a cudzojazyčnej stenografie, písania na stroji, hospodárskej korešpondencie, stenotypistiky, techniky a mechanizácie administratívy a sekretárskych prác.

Navrhovateľka preto aj navrhla napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie.

Odporkyňa navrhla napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa, ako správny, potvrdiť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O. s. p.), preskúmal napadnutý rozsudok v rozsahu dôvodov odvolania, rozhodol o odvolaní bez pojednávania (§ 250ja ods. 3 O. s. p. v spojení s § 250l ods. 2 O. s. p.) tak, že mu nevyhovel.

Zo spisov -vyplýva, že rozhodnutím odporkyne zo 7. júna 2006 bol navrhovateľke od 1. mája 2006 priznaný podľa § 67 ods. 1 zákona o sociálnom poistení predčasný starobný dôchodok v sume 6 432,- Sk mesačne.

Pre výšku dôchodku odporkyňa nezhodnotila ako dobu poistenia aj dobu od 1. septembra 1972 do 30. júna 1973, kedy absolvovala jednoročný pomaturitný kurz pre sekretárky na Štátnom stenografickom ústave v B.

Pojem, obdobie dôchodkového poistenia je vymedzený v § 60 zákona o sociálnom poistení a okrem toho v prechodnom ustanovení § 255 ods. 1 citovaného zákona je ustanovené, že za obdobie dôchodkového poistenia sa považujú aj zamestnanie a náhradná doba získané pred 1. januárom 2004 podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004, ak tento zákon neustanovuje inak.

Krajský súd správne postupoval, keď zistil, že doby zamestnania a náhradné doby sa hodnotia podľa právnych predpisov platných v čase, keď sa získali, ak

neskoršie predpisy neustanovia iný (výhodnejší pre poistenca) spôsob ich hodnotenia.

Zákon č. 101/1964 Zb. o sociálnom zabezpečení, platný v čase, keď navrhovateľka absolvovala kurz pre sekretárky na Štátnom stenografickom ústave v Bratislave (ale aj neskoršie zákony o sociálnom zabezpečení), za zamestnanie považovali aj dobu štúdia na školách, vrátane vysokých škôl, potrebnú na prípravu na povolanie po skončení povinnej školskej dochádzky (§ 6 ods. 1, bod 4 zákona č. 101/1964 Zb. o sociálnom zabezpečení).

S ohľadom na uvedené pre započítanie doby štúdia ako doby zamestnania sa vyžadovalo nie len to, aby išlo o štúdium potrebné na prípravu na povolanie, ale aby išlo o štúdium na školách, včítane vysokých škôl, a samozrejme po skončení povinnej školskej dochádzky.

Zákon č. 186/1960 Zb. o sústave výchovy a vzdelávania (školský zákon) stanovil, že školskú sústavu tvorili školy a školské zariadenia.

Štátny stenografický ústav nebol v zmysle uvedeného zákona školou, ale školským zariadením pre záujmové štúdium, ktoré skolilo a doškolovalo pracujúcich v odbore slovenskej a cudzojazyčnej stenografie, písania na stroji, hospodárskej korešpondencie, stenotypistiky, techniky a mechanizácie administratívy a sekretárskych prác.

Uvedený záver napokon vyplýva aj z vyjadrenia Ministerstva školstva Slovenskej republiky zo 4. decembra 2006, poskytnutého na požiadanie odporkyne v danej veci.

Štúdium navrhovateľky na Štátnom stenografickom ústave v období od 1. septembra 1972 do 30. júna 1973, počas ktorého absolvovala jednoročný pomaturitný kurz pre sekretárky, nebolo štúdiom na škole; a preto navrhovateľka nespĺňa podmienky, za ktorých by bolo možné hodnotiť toto obdobie ako dobu zamestnania, resp. poistenia pre výšku jej predčasného starobného dôchodku.

Na uvedenom zistení a závere nič nemení ani tvrdenie navrhovateľky o obsahu výučby a postavení SVŠ, ktorého správnosť odporkyňa ani krajský súd nespochybňovali; nebol preto dôvod na objasnenie obsahu výučby na SVŠ a na to, že boli v prvom rade a najmä prípravou na štúdium na vysokej škole, a vykonať dokazovanie. Nezodpovedá pritom skutočnosti, že navrhovateľka vykonanie (akýchkoľvek) dôkazov pred krajským súdom, navrhla, ako ani to, že jej krajský súd odoprel možnosť vyjadriť sa k argumentom odporkyne. Okrem toho, že navrhovateľka bola prítomná na pojednávaní krajského súdu 4. apríla 2007, na ktorom sa k veci vyjadrila, bola vypočutá ako účastníčka konania 2. februára 2007 dožiadaným Okresným súdom P., pri ktorom výsluchu bola oboznámená aj s

vyjadrením odporkyne z 3. januára 2007, ktoré vychádzalo zo stanoviska Ministerstva školstva Slovenskej republiky k danej veci.

Z dôvodov vyššie uvedených, odvolací súd nepovažoval odvolanie navrhovateľky za opodstatnené, preto mu nevyhovelo a vecne správny rozsudok krajského súdu podľa § 219 O. s. p. potvrdil.

54.

ROZHODNUTIE

Zamestnávateľ, ktorý má povolenie na výkon rôznych druhov činností, je povinný platiť sadzbu poistného na poistenie zodpovednosti zamestnávateľa za škodu pri pracovnom úraze a pri chorobe z povolania podľa § 15a ods. 2 zákona č. 274/1994 Z. z. o Sociálnej poisťovni v znení neskorších predpisov z takej skutočne vykonávanej činnosti, s ktorou sa viaže najvyššia sadzba poistného. Povolená činnosť s vyššou sadzbou poistného, ktorú zamestnávateľ skutočne nevykonáva, nezakladá povinnosť platiť poistné v tejto vyššej sadzbe.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. apríla 2008, sp. zn. 4 Sžo 31/2007)

Rozhodnutím zo 6. septembra 2006 žalovaná zmenila rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočky K., z 1. júna 2006, ktorým bola žalobcovi podľa § 278 ods. 1 písm. a) bod ôsmy a § 277 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) uložená povinnosť zaplatiť, poistné na poistenie zodpovednosti za škodu pri pracovnom úraze a pri chorobe z povolania za obdobie január až apríl 2002 a január a február 2003 v sume 3 059,- Sk a podľa § 27a zákona č. 274/1994 Z. z. o Sociálnej poisťovni v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o Sociálnej poisťovni“) zvýšené poistné na poistenie zodpovednosti za škodu pri pracovnom úraze a pri chorobe z povolania za obdobie január až apríl 2002 a za január až marec 2003 v sume 28 000,- Sk tak, že z výrokovvej časti vypúšťa z prvej vety časť znenia: „ustanovení § 278 ods. 1 písm. a) bod ôsmy a § 277 ods. 1“ a namiesto nej vkladá novú časť vety znenia: „ustanovení § 178 ods. 1 písm. a) bod ôsmy a § 277 ods. 1 a ods. 2“; v ostatnom prvostupňové rozhodnutie potvrdila a odvolanie žalobcu zamietla.

Krajský súd napadnutým rozsudkom rozhodnutie žalovanej zo 6. septembra 2006 a rozhodnutie pobočky žalovanej v K. z 1. júna 2006 (ďalej len „rozhodnutie pobočky“) podľa § 250j ods. 2 písm. a) O. s. p. zrušil, vec vrátil žalovanej na ďalšie konanie a žalobcovi náhradu trov konania nepriznal. Krajský súd dospel k záveru, že žalovaná aj pobočka žalovanej vychádzali z nesprávneho právneho posúdenia veci a neriadili sa znením § 15a zákona o Sociálnej poisťovni, keď nesprávne posúdili povinnosť žalobcu platiť zvýšené poistné z činnosti, na ktorú mal síce živnostenské oprávnenie, ale takáto činnosť v kontrolovanom období nerealizoval. Z vykonaného dokazovania považoval za preukázané, že v kontrolovanom období mal žalobca, okrem iného, oprávnenie aj na vykonávanie ohlasovacej činnosti maliarske a natieračské práce, pričom počas vykonanej

kontroly preukázal pracovnými zmluvami so svojimi zamestnancami, aké druhy činností reálne vykonával. Krajský súd dôvodil tým, že pre posudzovanie druhov činností mali byť údaje zistené vykonanou kontrolou aj z daných pracovných zmlúv žalobcu s jeho zamestnancami, ako aj z iných dostupných listinných dokladov. Vytýkal žalovanej, že z obsahu protokolu o vykonanej kontrole nevyplýva, či, kedy, koľkokrát, prípadne s koľkými svojimi zamestnancami alebo subdodávateľský žalobca vykonával sporný predmet jeho živnosti, t. j. maliarske a natieračské práce, a či mu teda vznikla povinnosť zaplatiť vyššiu sadzbu poistného podľa § 15a ods. 2 zákona o Sociálnej poisťovni. Poukázal na skutočnosť, že zo znenia tohto ustanovenia vyplýva podmienka skutočného vykonávania rôznych druhov činností a s tým viazaná povinnosť použitia sadzby poistného na poistenie, vzťahujúca sa na činnosť s najvyššou sadzbou poistného.

Protí rozsudku krajského súdu sa včas odvolala žalovaná. Nestotožnila sa s právnym názorom krajského súdu vysloveným v jeho rozsudku. Podľa názoru žalovanej je zamestnávateľ povinný podľa § 15a ods. 1 zákona o Sociálnej poisťovni vypočítať si poistné na poistenie zodpovednosti za škodu sám z vymeriavacieho základu určeného v zmysle § 16a uvedeného zákona, v závislosti od zákonom stanovenej kategórie. Pri určovaní sadzby poistného treba vychádzať aj z § 15a ods. 2 zákona o Sociálnej poisťovni, v znení účinnom do 31. decembra 2003, podľa ktorého zamestnávateľ, ktorý vykonáva rôzne druhy činností, použije sadzbu poistného vzťahujúcu sa na činnosť s najvyššou sadzbou. Pojem „vykonáva“ sa podľa citovaného ustanovenia viaže so zamestnávateľom, ktorý na základe oprávnenia (napr. výpisu z obchodného registra, živnostenského oprávnenia a pod.) môže vykonávať rôzne druhy činností. Pod činnosťou, ktorá zamestnávateľ „vykonáva“ treba podľa jej názoru rozumieť činnosť, na ktorú sa vzťahuje najvyššia sadzba poistného na poistenie zodpovednosti za škodu zo všetkých činností zamestnávateľa, ktoré môže na základe oprávnenia vykonávať, a to bez ohľadu na to, či ju skutočne vykonával. Žalovaná navrhla, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Žalobca sa k odvolaniu žalovanej nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O. s. p.), preskúmal napadnutý rozsudok v medziach a v rozsahu, odvolania žalovanej (§ 212 ods. 1 O. s. p.), odvolanie prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 250ja ods. 3 O. s. p.) a dospel k záveru, že odvolanie nie je opodstatnené.

V danej veci bol medzi účastníkmi sporný výklad ustanovenia § 15a ods. 2 zákona o Sociálnej poisťovni v znení zákona č. 242/2001 Z. z.

Odvolačí súd sa v plnom rozsahu stotožnil s právnym názorom krajského súdu, že u zamestnávateľa, ktorý má povolenie na výkon, rôznych druhov činností, pre vznik povinnosti platiť vyššiu sadzbu poistného podľa § 15a ods. 2 zákona, je rozhodujúci skutočný výkon činnosti, s ktorou sa viaže vyššia sadzba poistného. Len možnosť (oprávnenie) vykonávať činnosť s vyššou sadzbou poistného, bez reálneho výkonu takej činnosti, nezakladá povinnosť platiť poistné v tejto vyššej sadzbe.

Aj odvolací súd preto dospel k záveru, že tak rozhodnutie žalovanej, ako aj rozhodnutie pobočky, ako správneho orgánu prvého stupňa, vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci, a preto rozsudok krajského súdu, ako vecne správny, podľa § 219 O. s. p. potvrdil.

Náhradu trov odvolacieho konania účastníkom odvolací súci nepriznal, lebo úspešný žalobca si ich náhradu neuplatnil a žalovanej právo na ich náhradu nevzniklo.

55.

ROZHODNUTIE

Súd odňal účastníkovi možnosť konať pred súdom, ak nevyhovel jeho žiadosti a neustanovil mu právneho zástupcu z radov advokátov, hoci účastník splnil podmienky pre oslobodenie od súdnych poplatkov, právne zastúpenie bolo potrebné pre riadne uplatňovanie jeho práv a nešlo o zjavne bezdôvodné alebo zjavne neúspešné uplatňovanie práva.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. mája 2008, sp. zn. 4 So 12/2008)

Krajský súd v K. uznesením zo 4. februára 2008 nevyhovel žiadosti navrhovateľa o ustanovenie zástupcu z radov advokátov. Krajský súd svoje rozhodnutie odôvodnil skutočnosťou, že z obsahu návrhu, napadnutého rozhodnutia a administratívneho dávkového spisu odporkyne nič nenasvedčuje tomu, že by išlo o taký skutkovo a právne náročný spor, pri ktorom by navrhovateľ bol odkázaný na právnu pomoc súdom ustanoveného advokáta.

Proti tomuto uzneseniu podal navrhovateľ v zákonnej lehote odvolanie a namietal, že boli porušené jeho základné ľudské práva. Tiež namietal postup odporkyne v súvislosti so započítavaním, doby dôchodkového poistenia.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (§ 10 s ods. 2 O. s. p.), preskúmal napadnuté uznesenie a dospel k záveru, že nie sú dané podmienky pre jeho potvrdenie.

Z o d ô v o d n e n i a :

Zo spisov vyplýva, že navrhovateľ sa domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia z 19. júna 2007, ktorým odporkyňa podľa § 70 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) zamietla žiadosť navrhovateľa o invalidný dôchodok preto, lebo pre vznik nároku na invalidný dôchodok nezískal potrebný počet rokov dôchodkového poistenia.

V priebehu konania predložil navrhovateľ 24. júla 2007 krajskému súdu svoju žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu dôvodiac, že je to nevyhnutné na ochranu jeho práv. K žiadosti pripojil aj kópiu potvrdenia o svojich osobných, majetkových a zárobkových pomeroch, z ktorého vyplýva, že je dlhodobo práceneschopný, nemá žiadne príjmy ani nepoberá žiadne dávky.

nevlastní majetok väčšej hodnoty, pričom má vyživovaciu povinnosť, voči svojmu maloletému synovi; jeho manželka je nezamestnaná a poberá dávky v hmotnej núdzi.

Podľa § 30 O. s. p. účastníkovi, u ktorého sú predpoklady, aby bol súdom oslobodený od súdnych poplatkov, ustanoví sudca alebo poverený zamestnanec súdu na jeho žiadosť zástupcu z radov advokátov, ak je to potrebné na ochranu jeho záujmov. O tejto možnosti súd účastníka poučí.

Z citovaného ustanovenia vyplýva, že dáva možnosť ustanoviť právneho zástupcu z radov advokátov účastníkovi v prípade, že spĺňa zákonom stanovené podmienky, teda že účastník o to požiada, že spĺňa predpoklady súdneho oslobodenia od súdnych poplatkov a súčasne že nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešne uplatňovanie či bránenie práva a ustanovenie právneho zástupcu je potrebné na ochranu jeho záujmov.

Tým, že súd ustanoví účastníkovi na jeho žiadosť zástupcu, súd plní povinnosť zaistiť účastníkom rovnaké možnosti k uplatneniu ich práv. Súčasne ide o naplnenie čl. 37 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, podľa ktorého každý má právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, a to od začiatku konania. Ustanovenie zástupcu preto nezávisí na úvahe súdu; keď sú splnené predpoklady uvedené v § 30 O. s. p., súd je povinný žiadosti účastníka o ustanovenie zástupcu vyhovieť.

Zo spisu krajského súdu vyplýva, že sa so žiadosťou navrhovateľa náležitě nezaoberal. Neskúmal, či sú splnené všetky predpoklady na ustanovenie zástupcu z radov advokátov. Jedným z týchto predpokladov je aj potreba ochrany záujmov účastníka konania v priamej spojitosti s predmetom konania, bez ohľadu na to, či ide o spor alebo inú právnu vec. Táto potreba sa môže posudzovať len podľa zákona. Pritom pojmovým znakom pre ustanovenie zástupcu z radov advokátov v súlade s § 138 ods. 3 v nadväznosti na § 30 O. s. p. nie je „skutkovo a právne zložitá vec“. Právny záver, podľa ktorého konanie vo veci nie je skutkovo a právne zložitě, však súd prvého stupňa neodôvodnil.

Z vyššie uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie podľa § 221 ods. 1 písm. f) a ods. 3 O. s. p., pretože postupom krajského súdu sa navrhovateľovi odňala možnosť konať pred súdom.

Pod odňatím možnosti, pred súdom konať [§ 221 ods. 1 písm. i) O. s. p.] treba rozumieť taký nesprávny procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv, priznaných mu v súdnom konaní za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Za takýto

postup, odnímajúci účastníkovi konania možnosť konať pred súdom, treba považovať aj nevyhovenie žiadosti navrhovateľa o ustanovenie zástupcu z radov advokátov bez toho, aby mal pre takýto postup a záver preukázané zákonné podmienky.

Úlohou krajského súdu v ďalšom konaní bude, po preskúmaní všetkých, predpokladov na ustanovenie zástupcu z radov advokátov, rozhodnúť o žiadosti navrhovateľa o ustanovenie zástupcu z radov advokátov.

56. ROZHODNUTIE

Pre posúdenie trvania nároku na výplatu vdoveckého dôchodku po uplynutí jedného roku nerozhoduje skutočnosť, či vdovec poberá akýkoľvek dôchodok, ale dovŕšenie dôchodkového veku, ktorý je ustanovený len v zákone č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. apríla 2008, sp. zn. 4 So 108/2007)

Krajský súd v T. rozsudkom z 13. marca 2007 zrušil rozhodnutie odporkyne z 11. januára 2005, ktorým navrhovateľovi podľa § 74 a § 112 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) od 10. apríla 2005 zastavila výplatu vdoveckého dôchodku a vec. jej vrátil na ďalšie konanie a navrhovateľovi nárok na náhradu trov konania nepriznal.

Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že krajský súd považoval rozhodnutie odporkyne za nepreskúmateľné z dôvodu, že v administratívnom spise sa nenachádza dostatok dôkazov, ktoré by umožnili posúdenie jeho vecnej správnosti, pretože sa tam nenachádzajú žiadne doklady, osvedčujúce, či navrhovateľ je poberateľom starobného dôchodku z iného systému dôchodkového zabezpečenia. Podľa právneho názoru krajského súdu, ak už navrhovateľovi vznikol nárok na takýto starobný dôchodok, nemožno ho na účely rozhodovania o vdoveckom dôchodku diskriminovať horším zaobchádzaním ako poistenca, ktorému vznikol nárok na starobný dôchodok v zmysle § 65 a nasledujúcich zákona o sociálnom poistení. Za rozhodujúcu považoval skutočnosť, že navrhovateľ má nárok na starobný dôchodok a ovdovel, s čím zákon spája právo na dávku vdoveckého dôchodku, s cieľom kompenzovať nepriaznivé finančné dôsledky úmrtia manželky dôchodcu. Uviedol, že § 74 ods. 6 zákona o sociálnom poistení spája u poistencov všeobecného systému dôchodkového poistenia vznik nároku na ďalšie poberanie dôchodku na skutočnosť dovŕšenia dôchodkového veku podľa tohto zákona. Keďže zákon č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 328/2002 Z. z.“) pojem dôchodkový vek nepozná a následok, vznik nároku na poberanie starobného dôchodku podľa tohto zákona nastal po splnení iných podmienok, krajský súd uzavrel, že v prípade navrhovateľa treba podmienku dovŕšenia dôchodkového veku v zmysle § 74 ods. 3 písm. e) zákona o sociálnom poistení posudzovať v súvislosti so splnením podmienok nároku na poberanie starobného dôchodku z osobitného

systému dôchodkového zabezpečenia. Vzhľadom na uvedené skutočnosti konštatoval, že odporkyňa nepostupovala správne, lebo si nezabezpečila dostatočné podklady pre rozhodnutie vo veci a keď neaplikovala analogicky § 74 ods. 3 zákona o sociálnom poistení.

Proti tomuto rozsudku podala odvolanie odporkyňa, ktorá namietala, že súd prvého stupňa vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia veci. Namietala, že navrhovateľovi zanikol nárok na výplatu vdoveckého dôchodku podľa zákona o sociálnom poistení, lebo do jedného roka od smrti manželky nedovíšil dôchodkový vek podľa § 65 citovaného zákona. Zdôraznila, že dovíšenie dôchodkového veku pre nárok na výplatu vdoveckého dôchodku treba posudzovať podľa zákona o sociálnom poistení a nie podľa zákona č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov, ktorý pojem dôchodkový vek nepozná. Skutočnosť, že navrhovateľ bol príslušníkom ozbrojených síl a vznikajú mu podmienky pre priznanie starobného dôchodku podľa osobitného zákona v nižšom veku, podľa názoru odporkyne neznamena, že dovíšil dôchodkový vek, ktorý je upravený v zákone o sociálnom poistení. Z uvedených dôvodov navrhla, aby odvolací súd napadnutý rozsudok krajského súdu zmenil a jej rozhodnutie z 11. januára 2005 o zastavení výplaty vdoveckého dôchodku, ako vecne správne, potvrdil.

Navrhovateľ navrhol napadnutý rozsudok krajského súdu potvrdiť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (§ 250s O. s. p. v spojení s § 10 ods. 2 O. s. p.), preskúmal napadnutý rozsudok a konanie, ktoré mu predchádzalo, odvolanie prejednal bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250I ods. 2 v spojení s § 250ja ods. 3 O. s. p. a dospel k záveru, že odvolanie odporkyne je dôvodné.

Podľa § 74 ods. 2 zákona o sociálnom poistení vdovec má nárok na výplatu vdoveckého dôchodku počas jedného roka od smrti manželky.

Po uplynutí tohto obdobia má vdovec nárok na výplatu vdoveckého dôchodku podľa § 74 ods. 3 zákona o sociálnom poistení v znení platnom k 10. aprílu 2005 (po uplynutí jedného roka od smrti manželky), ak sa stará o nezaopatrené dieťa, je invalidný z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 % alebo dovíšil dôchodkový vek.

Podľa § 112 ods. 4 citovaného zákona výplata dávky sa zastaví, uvoľní alebo sa dávka vypláca v nižšej sume, ak sa zmenia skutočnosti rozhodujúce na nárok na výplatu dávky.

Zo spisov vyplýva, že odporkyňa zastavila výplatu vdoveckého dôchodku navrhovateľovi z dôvodu, že nespĺňal ani jednu z vyššie uvedených podmienok

nároku na výplatu vdoveckého dôchodku po uplynutí jedného roka po smrti jeho manželky.

Z vykonaného dokazovania vyplýva, že pre rozhodnutie vo veci samej bolo potrebné vyriešiť právnu otázku, či pri skúmaní podmienok, uvedených v § 74 ods. 3 písm. c) zákona o sociálnom poistení vyžaduje pre ďalšie trvanie nároku na vdovecký dôchodok dosiahnutie dôchodkového veku. uvedeného v § 65 zákona o sociálnom poistení aj u príslušníkov ozbrojených síl, ktorým podľa zákona č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov v znení neskorších predpisov vzniká nárok na priznanie výsluhového dôchodku po splnení v zákone stanovených podmienok, medzi ktorými nie je podmienka dovŕšenia určitého veku.

Odvolací súd považoval za správny právny názor odporkyne, podľa ktorého pre posúdenie nároku navrhovateľa na výplatu vdoveckého dôchodku je právne bezvýznamné, že mu vznikol nárok na dávku zo sociálneho zabezpečenia policajtov a vojakov, lebo rozhodujúcou skutočnosťou pre posúdenie trvania nároku na vdovecký dôchodok bolo zistenie, že navrhovateľ nedovŕšil dôchodkový vek. Z hľadiska trvania nároku na výplatu vdoveckého dôchodku po uplynutí jedného roka nepovažoval za rozhodujúce, či vdovec poberá akýkoľvek dôchodok, ale či dovŕšil dôchodkový vek, ktorý je ustanovený len v zákone o sociálnom poistení.

Navrhovateľ podľa § 65 ods. 2 zákona o sociálnom poistení dovŕšil dôchodkový vek 2. januára 2008, t. j. až po uplynutí jedného roka od smrti manželky, ktorá mu zomrela 10. apríla 2004.

Vzhľadom na skutočnosť, že navrhovateľ nespĺnil podmienky ustanovené v § 74 zákona o sociálnom poistení, nepochybila odporkyňa, keď zastavila výplatu vdoveckého dôchodku navrhovateľa od uplynutia jedného roka po jeho smrti manželky, teda od 10. apríla 2005.

Odvolací súd preto právny názor súdu prvého stupňa nepovažoval za správny a rozhodnutie odporkyne z 11. februára 2005 považoval za dostatočne doložené vykonaným dokazovaním a jej právne závery považoval za správne. Z uvedených dôvodov napadnutý rozsudok krajského súdu zmenil tak, že rozhodnutie odporkyne, ako vecne správne, potvrdil (§ 250q ods. 2 O. s. p.).

57.

ROZHODNUTIE

Zákon č. 100/1988 Z. z. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov aj zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov rozlišujú medzi zvyšovaním starobného dôchodku za náhradnú dobu a započítaním náhradnej doby do trvania zamestnania.

Na náhradné doby, ktoré sa považujú za doby zamestnania, sa neprihliada vtedy, ak sa má dôchodok zvýšiť za dobu ďalšieho zamestnania.

Pre posúdenie nepretržitosti zamestnania však započítanie náhradnej doby treba posudzovať ako zamestnanie.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 21. augusta 2007, sp. zn. 1Sdo 19/2006)

Krajský súd v Košiciach rozsudkom z 20. decembra 2004 potvrdil rozhodnutie odporkyne z 29. marca 2004, ktorým podľa § 21 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom zabezpečení“) v spojení s § 259 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) priznala navrhovateľke starobný dôchodok vo výške 7 247,- Sk mesačne (vrátane úpravy podľa zákona č. 306/2002 Z. z. v žnem zákona č. 639/2002 Z. z. a zvýšenia podľa zákona č. 222/2003 Z. z.) s účinnosťou od 6. januára 2004 po zhodnotení 40 rokov a 311 dní v zamestnaní III. pracovnej kategórie, z toho po 18. roku veku 38 rokov a 97 dní zamestnania a 92 dní náhradnej doby zamestnania. Starobný dôchodok bol navrhovateľke vypočítaný z priemerného mesačného zárobku 23 299,- Sk, dosahovaného v piatich rokoch z posledných desiatich rokov pred vznikom nároku na starobný dôchodok, v ktorých dosahovala najvyšší priemerný mesačný zárobok, teda v rokoch 2001, 1999, 1998, 2002 a 1997, upraveného podľa § 12 ods. 6 zákona o sociálnom zabezpečení na sumu 4 067,- Sk. Výška dôchodku predstavovala 63 % priemerného mesačného zárobku do splnenia vekovej podmienky pre vznik nároku na starobný dôchodok, čo predstavuje sumu 2 563,- Sk a za 97 dní po splnení vekovej podmienky, čo predstavuje sumu 61,- Sk. K uvedenému dôchodku jej boli pripočítané zvýšenia podľa príslušných právnych predpisov, preto jej na výplatu patrilo 7 247,- Sk mesačne. Doba nezamestnanosti a poberania podpory v nezamestnanosti v ča-

se od i. j an.uára 2003 do 30. septembra 2003 nebola navrhovateľke hodnotená ako zamestnanie, preto odporkyňa nepovažovala navrhovateľku za nepretržite zamestnanú po vzniku nároku na dôchodok, lebo túto dobu považovala za

náhradnú dobu a nie za zamestnanie a z uvedeného dôvodu nepovažovala za splnenú podmienku nepretržitosti doby zamestnania v zmysle § 261 zákona o sociálnom poistení.

Navrhovateľka podala proti tomuto rozsudku odvolanie, v ktorom namietala, že rozhodnutie súdu prvého stupňa je nesprávne a žiadala ho zrušiť.

Odporkyňa žiadala napadnutý rozsudok Krajského súdu v Košiciach potvrdiť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací, rozsudkom z 8. septembra 2005 rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že napadnuté rozhodnutie odporkyne z 29. marca 2004 zrušil, lebo podľa jeho názoru bolo potrebné náhradnú dobu, a to dobu poberania podpory v nezamestnanosti, hodnotiť navrhovateľke ako dobu zamestnania, v dôsledku čoho bola splnená podmienka nepretržitosti zamestnania navrhovateľky aj za obdobie od 1. júla 2003 do 30. septembra 2003 (teda za obdobie poberania podpory v nezamestnanosti) a za obdobie od 1. októbra 2003 do 5. januára 2004 (obdobie dobrovoľného pokračovania v dôchodkovom poistení), do vzniku nároku na starobný dôchodok.

Vo včas podanom dovolaní proti tomuto rozsudku namietala odporkyňa, že odvolací súd rozhodol nesprávne, lebo navrhovateľka nebola po splnení vekovej podmienky nároku na starobný dôchodok nepretržite zamestnaná v zmysle § 261 zákona o sociálnom poistení, lebo doba nezamestnanosti je len náhradnou dobou a nie zamestnaním. Starobný dôchodok jej preto mohol byť priznaný len podľa zákona o sociálnom zabezpečení. Domáhala sa preto zrušenia prvostupňového rozsudku a vrátenia veci na nové rozhodnutie odvolaciemu, súdu.

Navrhovateľka žiadala dovolanie odporkyne zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 250s ods. 2 O. s. p.), prejednal vec bez pojednávania (§ 243a ods. 3 O. s. p.) a dospel k záveru, že dovolaniu odporkyne nemožno vyhovieť.

Z o d ô v o d n e n i a :

Zo spisov vyplýva, že navrhovateľka, ktorá sa narodila 1. júla 1947 a vychovala jedno dieťa, dosiahla vekovú hranicu pre vznik nároku na starobný dôchodok 1. júla 2003. K tomuto dňu bola riadne zamestnaná a v zamestnaní III. pracovnej kategórie získala 38 rokov a 7 dní zamestnania alebo poistenia po 18. roku života. Celkove získala ku dňu vzniku nároku na starobný dôchodok 40 rokov a 311 dní zamestnania, resp. poistenia.

Navrhovateľka bola evidovaná na úrade práce ako uchádzačka o zamestnanie od 1. januára 2003 až do 30. septembra 2003 (teda aj po dosiahnutí vekovej hranice pre vznik nároku na dôchodok) a za celé uvedené obdobie poberala hmotné

zabezpečenie uchádzača o zamestnanie. Od 1. októbra 2003 až do 5. januára 2004 (t. j. celkom 97 dní) bola osobou dobrovoľne dôchodkovo poistenou.

Keďže navrhovateľka požiadala o priznanie starobného dôchodku za účinnosti zákona o sociálnom poistení, bolo potrebné zistiť, aké dôsledky má na jej dôchodkové nároky ustanovenie § 261 ods. 1 zákona o sociálnom poistení. Predovšetkým bolo potrebné vyriešiť otázku, či náhradnú dobu (dobu, počas ktorej bolo za nezamestnaného odvádzané poistné), možno považovať za nepretržitú dobu trvania zamestnania. Z tohto hľadiska nie je rozhodujúce, že doba nezamestnanosti podľa predchádzajúcich predpisov nemohla byť zohľadňovaná pri zvyšovaní percent za obdobie trvania ďalšieho zamestnania.

Ak sa považuje podľa § 255 ods. 1 a 3 zákona o sociálnom poistení za obdobie dôchodkového poistenia aj zamestnanie a náhradná doba získané pred 1. januárom 2004 podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004 (ak zákon o sociálnom poistení neustanovuje inak) potom bolo potrebné zistiť, či doba nezamestnanosti navrhovateľky je náhradnou dobou a či táto náhradná doba, získaná pred 1. januárom 2004, sa hodnotí ako zamestnanie.

Za náhradnú dobu získanú podľa predpisov účinných, pred 1. januárom 2004, ktorá trvala len časť kalendárneho roka, osobný mzdový bod sa určí ako súčin pomernej časti osobného mzdového bodu a počtu dní týchto dôb. Pomerná časť osobného mzdového bodu je podiel osobného mzdového bodu patriaceho za tieto doby, ktoré trvali celý kalendárny rok, a počtu dní kalendárneho roka, v ktorom sa tieto doby získali. Pomerná časť osobného mzdového bodu sa zaokrúhľuje na štyri desatinné miesta nahor.

Podľa § 261 ods. 1 zákona o sociálnom poistení suma starobného dôchodku poistenca, ktorý splnil podmienky nároku na tento dôchodok pred 1. januárom 2004, je po vzniku nároku na starobný dôchodok nepretržite zamestnaný k 31. decembru 2003 a nepoberal starobný dôchodok, invalidný dôchodok alebo ich časť, sa určí podľa tohto zákona. Náhradné doby získané po vzniku nároku na starobný dôchodok sa posudzujú podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003. Táto suma nesmie byť nižšia ako suma určená podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003, a to vrátane úpravy dôchodkov a zvýšenia dôchodkov prislúchajúcich podľa osobitného predpisu.

Obdobie dôchodkového poistenia získané po 31. decembri 2003 do 31. júla 2006 uvedené v odseku 2 a v odseku 3 písm. a) sa považuje za zamestnanie podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003.

Podľa § 10 zákona o sociálnom zabezpečení ak sa kryjú doba zamestnania a náhradná doba, započíta sa iba doba, ktorej zápočet je pre občana výhodnejší. To isté platí, ak sa navzájom kryjú doby zamestnania alebo náhradné doby.

Podľa § 23 ods. 1 a 2 zákona o sociálnom poistení občianovi, ktorý je zamestnaný po vzniku nároku na starobný dôchodok a nepoberá tento dôchodok alebo jeho časť, invalidný dôchodok alebo dôchodok za výsluhu rokov, sa zvyšuje starobný dôchodok za každých 360 kalendárnych dní zamestnania o 6 % priemerného mesačného zárobku, z ktorého sa vymeriava, prípadne sa vymeral dôchodok; ak občan nebol zamestnaný 360 kalendárnych dní, zvyšuje sa starobný dôchodok za každých ďalších kalendárnych 90 dní zamestnania o 1,5 % priemerného mesačného zárobku, z ktorého sa vymeriava, prípadne sa vymeral dôchodok.

Pre zvýšenie starobného dôchodku podľa odseku 1 sa do doby ďalšieho zamestnania nezapočítavajú doby pracovného voľna bez náhrady mzdy (odmeny, príjmu), doby neospravedlnenej neprítomnosti v zamestnaní a náhradné doby; ustanovenie § 10 tu neplatí, ak sa zamestnanie nevykonáva.

Z uvedených zákonných ustanovení vyplýva, že zákon rozlišuje medzi zvyšovaním starobného dôchodku za dobu zamestnania a za dobu náhradnú, ktorá sa považuje za dobu zamestnania. Na náhradné doby, ktoré sa považujú za doby zamestnania sa neprihliada vtedy, ak sa má dôchodok zvýšiť za dobu ďalšieho zamestnania. Táto skutočnosť je v zákone výslovne uvedená. Od tejto situácie však treba odlíšiť posudzovanie nepretržitosti zamestnania, pri ktorej zákon započítanie náhradnej doby pri posúdení nepretržitosti zamestnania nevyklučuje, a preto nemožno pochybovať o tom, že náhradná doba sa z hľadiska nepretržitosti trvania zamestnania posudzuje ako zamestnanie.

Nemožno prítom opomenúť skutočnosť, že obdobie nezamestnanosti, za ktoré sa nezamestnanej osobe poskytoval príspevok v nezamestnanosti, bolo súčasne obdobím, za ktoré bolo odvádzané za nezamestnaného poistné na dôchodkové poistenie. Vylúčenie doby poistenia z obdobia nepretržitosti trvania zamestnania sa preto prieči aj plneniu z poistného systému, pri ktorom nemožno akceptovať prijatie poistného za obdobie nezamestnanosti bez poskytovania zodpovedajúceho plnenia zo strany poisťovne.

Podľa súčasného právneho stavu preto musí odporkyňa posúdiť trvanie zamestnania aj so zohľadnením náhradnej doby, počas ktorej navrhovateľka poberala podporu v nezamestnanosti, lebo toto obdobie neznamenalo zánik zamestnania (vlastne poistenia) na dôchodkové účely a musí určiť navrhovateľke dôchodok spôsobom, ktorý zodpovedá § 261 ods. 1 zákona o sociálnom poistení v prípade nepretržitosti zamestnania.

Odporkyňa však uvedeným spôsobom pri rozhodnutí o starobnom dôchodku navrhovateľky nepostupovala, čím mohla spôsobiť navrhovateľke ujmu na jej právach.

Aj podľa právneho názoru dovolacieho súdu odporkyňa pred rozhodnutím o nároku na starobný dôchodok musí znova posúdiť, či navrhovateľka spĺňa podmienku nepretržitosti zamestnania s poukazom na skutočnosť, že doba nezamestnanosti, počas ktorej platil štát za nezamestnaného občana poistné, nemá za následok prerušenie zamestnania z hľadiska posúdenia podmienok nároku na starobný dôchodok.

Na základe uvedených skutočností možno považovať za vecne správny rozsudok odvolacieho súdu z 8. septembra 2005, ktorý zmenil rozsudok krajského súdu tak, že rozhodnutie odporkyne z 29. marca 2004 zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

Do volací súd preto musel dovolanie odporkyne, podané proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 8. septembra 2005 zamietnuť podľa § 243b ods. 1 O. s. p.

V dovolacom konaní navrhovateľke trovy nevznikli a odporkyňa v konaní úspech nemala, preto účastníci nemajú nárok na náhradu trov dovolacieho konania (§ 224 ods. 1 v spojení s § 243b ods. 4 O. s. p.).